

Turistična zveza
Slovenije

Lipov List

februar 2024

dobre zgodbe v slovenskem turizmu

Poština plačana
pri pošti 1102 Ljubljana

Na sneg
Pomlad kot ljubezen
Sejem bil je živ
Okusni zakladi

I FEEL
SLOVENIA

Voda je ključnega pomena za življenje na Zemlji, zato je pomembno, da jo ohranjamo čisto in neokrnjeno. Svetovni dan vode je priložnost, da se osredotočimo na pomen vode za naše življenje in delujemo za njeno zaščito.

Svetovni dan Zemlje pa nas opominja na to, kako dragocen je naš planet in kako pomembno je, da ga varujemo pred onesnaževanjem in uničenjem okolja.

Vabimo vas, da se nam pridružite pri čistilnih akcijah, ki bodo potekale v različnih krajih. Skupaj bomo očistili obale rek, jezer in morij, pospravili smeti s parkov, gozdov in ulic ter prispevali k ohranjanju čistejšega in bolj zdravega okolja.

Čistilne akcije bodo potekale vsak vikend od 22. marca do 22. aprila 2024. Več informacij o lokacijah in času dobite pri lokalni turistični organizaciji.

S čistilnimi akcijami začnemo ob Svetovnem dnevu vode

(22. marca 2024)

ter zaključimo ob Svetovnem dnevu Zemlje

(22. aprila 2024)

KAZALO

INTERVJU	4-6
Emil Juvan iz Turistice o slovenskih smučarskih središčih	
ZIMSKE RADOSTI	7-21
Novosti v slovenskih smučarskih centrih Slovenska smučišča od A do Ž Snežni telefon Doživetja narave na tekaških smučeh Drsališča so doma v Ljubljani Sankanje je nov trend Kranjska Gora – za družinske zimske radosti Planica – športni raj pod Poncami	
KJER JE ZDRAVJE DOMA	22-23
Savna – učinki na telesno težo in zdravje	
BILO JE NEKOČ	24-25
Zima stoletja	
AKTUALNO	26-27
Trajnostni turizem kot blagovna znamka	
SLOVENSKA DEDIŠČINA	28-31
Gregorjevo Ljubim te po slovensko	
TURIZEM SMO LJUDJE	32-35
Milenka Vranetič, prejemnica plakete DS najzaslužnejšim prostovoljcem Obrazi sejma Alpe-Adria	
TZS	36-38
20 let Festivala komedije Pekre Dogodki TZS	
KULINARIČNI KOTIČEK	39
Najboljši pustni krof	
TURISTIČNI PODMLADEK	40-41
Okusni zakladi	
TEMATSKÉ POTI	42-44
Leto 2024 je leto tematskih poti	

Drage ženske, soproge, prostovoljke in turistične delavke. Želimo vam vesel 8. marec, praznik žensk, ter srečen 25. marec, materinski dan!

Prihodnja številka Lipovega lista bo izšla v prvi polovici aprila. Sporočila o novostih na območju delovanja vašega društva najpozneje do 10. marca 2024 pošljite na elektronski naslov: info@turisticna-zveza.si, napovedi prireditev pa pridno vpisujte na našo spletno stran.

UVODNIK

Drage bralke, spoštovani bralci!

V Sloveniji smo šele v sredini januarja dobili prvo pravo pošiljko snega. Hladna bela preproga, ki je prekrila zimsko pokrajino, je poskrbela, da so bila naša mesta in vasi videti še bolj prikupno. Sneg je v naših krajih postal že tako redek, da ga obravnavamo kot atrakcijo. Nič čudnega torej, da so družbena omrežja nemudoma preplavile fotografije zasneženih poljan, mest in

aktivnosti na snegu.

Pobeljene strehe hiš so v jutranjo ekstazo pognale tudi hčerko Milo, ki že dolgo ni bila tako razposajena kot tistega jutra, ko je sneg po dolgem času pobelil tudi 'belo Ljubljano'. Na oknu podstrešja je nemudoma ustvarila snežaka in vsaj nekoliko podoživela zimske radosti, ki smo jih njeni starši uživali v izobilju.

Z mislimi sem se vrnila v otroštvu, ko smo z domačega balkona skakali v ogromne kupe snega, se s sankami kot ponoreli spuščali po glavni cesti in na srečo nikoli končali pod avtomobilom. Otovorjeni s smučmi in pancarji ter nahrbtniki z malico in toplim čajem, smo že kot prvošolčki odhajali na tečaj smučanja. Vsi rdečelični in zadovoljni smo se vračali domov, četudi z razbitimi termo steklenicami in mokrimi nahrbtniki od razlitega čaja. Ustvarjali smo snežake, gradili igluje in se kepali do onemoglosti. Naša otroštva so bila čudovita tudi zaradi svobode in snega!

»Če in ko bodo klimatske spremembe tako daleč, da v Sloveniji ne bomo več mogli organizirati smučarskih tekmovanj, bomo morali to sprejeti. Dediščina Zlate lisice bo ostala. Nedavno sem na Valu 202 poslušal prispevek o razstavi, posvečeni olimpijskim igram v Sarajevu. Zakaj ne bi nekaj podobnega naredili z Zlato lisico, njeno dediščino. Predlagam, da v Sloveniji vzpostavimo središče tovrstne dediščine, morda ne Zlate lisice, ampak kar zlatih let slovenskega smučanja. Elementi dediščine so velika dodana vrednost v turizmu,« je Emil Juvan s Fakultete za turistične študije Turistica predlagal odprtje centra, posvečenega slovenskemu smučanju, v katerem bi mlajše generacije seznanjali s klimatskimi spremembami.

Dokler imamo sneg, je treba v njem uživati, zato je tokratni Lipov list pravi mali katalog zimskih doživetij, naj gre za smučanje, sankanje, drsanje ali tek na smučeh. Je hvalnica snegu in zato precej nostalgichen. Ste vedeli, da je med 13. in 15. februarjem 1952 v Sloveniji neprenehoma snežilo tri dni in tri noči? Največ snega, več kot dva metra, je zapadlo na Tolminskem in v Planici, snežni zameti pa so bili ponekod visoki do osem metrov?

Tudi po tako hudih zimah je vedno prišla pomlad, ki se je po starem koledarju pričela 12. marca, na dan sv. Gregorja, ko praznujemo gregorjevo. Takrat naj bi čevljarji, kovači in drugi rokodelci, predvsem v krajih na Gorenjskem, prenehali delati ob umetni svetlobi. Po ljudskem izročilu se na ta dan 'ptički ženijo', zato je praznik povezan tudi z zaljubljenici. Lepo slovensko tradicijo je žal po priljubljenosti že prehitel uvoženi praznik valentinovo.

Na srečo ponekod v Sloveniji oživljajo tradicijo izdelave 'gregorčkov', ki je vpisana v Register žive kulturne dediščine in kot taka omogoča razvijanje pozitivnega odnosa do lokalne dediščine. Kar nas še bolj veseli, je, da šego obujajo zlasti otroci. Prav njim je obilo veselja zagotovo prinesel tudi pust, most med zimo in pomladjo.

Iz teme v svetlobo!

Emil Juvan

Emil Juvan, Fakulteta za turistične študije
Turistica

»Če snega ne bo, je treba ponuditi alternativo«.

Za Emila Juvana, izrednega profesorja na Fakulteti za turistične študije Turistica, študentje radi rečejo, da s svojimi kreativnimi idejami prehitava razpoložljivo tehnologijo, kar je potrdil tudi med našim intervjujem. Z nekdanjim gostincem, zdaj pa doktorjem znanosti s področja turizma in strokovnjakom za trajnostni razvoj turističnih destinacij, članom strokovne skupine za prenovalno zelene sheme slovenskega turizma in članom Ekspertne skupine Tourism 4 Tomorrow pri DG Growth Evropske komisije smo se pogovarjali o zadnjih investicijah v slovenska smučarska središča.

Slovenski smučarski centri so v letošnjem letu dočakali obsežno finančno injekcijo v višini skorajda osemdeset milijonov evrov. Je eno od največjih vlaganj v slovenskem turizmu v zadnjih letih po vašem mnenju upravičeno?

Zagotovo, sploh če vemo, da je infrastruktura izjemno zastarela. Upravičenost se vedno ocenjuje na podlagi razmerja med potrebami, vložkom in pričakovanim izplenom. Del splošne javnosti dvomi o upravičenosti investicij, ker se snežna meja dviguje. Gorske centre vidijo kot zgolj smučarske centre, vendar so se tam že začeli zavedati, da je snega vedno manj in je treba razvijati ponudbo za celoletni turizem. Primera dobre prakse sta denimo Kranjska Gora ali Pohorje, kjer zelo aktivno gradijo ponudbo Pohorje 365.

Pri trenutnih vlaganjih gre za klasično prometno infrastrukturo, ki jo moraš imeti, če želiš turiste peljati v visokogorske centre. Turisti iščejo klimatsko ugodnejše okolje za svoje počitnice, gorski centri postajajo zelo privlačni. Poleti ne gredo več (vsaj radi ne) v Egipt ali pa Turčijo, pač pa iščejo alpsko, klimatsko bolj prijetno okolje.

Res je tudi, da turist na Roglo, v Kranjsko Goro ali Bovec ne bo šel samo zato, ker imajo žičnico. Morajo imeti še nekaj zraven. Destinacije ne obiščemo samo zato, ker tja vodi cesta ali letalska povezava. Treba je zagotoviti zanimiva doživetja, da ko enkrat pridemo na destinacijo, imamo kaj doživeti.

Predsednik TZS Dominik S. Černjak zelo rad poudarja, da so alpski centri prihodnost turizma, saj bo zaradi klimatskih sprememb in staranja prebivalstva na morju postalo prevročje.

S tem se vsekakor strinjam. Evropska potovalna komisija je letos poleti objavila projekcije, v skladu s katerimi se v stroki in gospodarstvu napoveduje, da morajo centralne in severnoevropske destinacije začeti pripravljati turistično ponudbo, s katero bodo lahko nagovorile poletni premik turistov iz Mediterana v višje ležeče kraje. Sredozemlje ne bo več privlačno, saj bo postalo prevročje. Postavlja se tudi znamka alpskih destinacij z zdravilno klimo oziroma klimo za pospeševanje dobrega počutja.

Podatkov o tem, kaj je za nekoga prevročje, je zelo malo. Turisti, ki

obiskujejo visokogorske destinacije v Alpah, pravijo, da je idealna poletna temperatura med 21 in 25 stopinjami. Temperature pod 15 in nad 30 so nesprejemljive. Ob morju so turisti pripravljani tolerirati višje temperature, na Floridi okoli 27 stopinj, na Karibskem otočju tudi 30 stopinj, v mestih turisti 25 stopinj Celzija ocenjujejo kot idealno. Vendar se takšne preference razlikujejo med turisti. Tako so starejši bolj senzibilni na vročino, športno aktivni turisti bolj prenašajo nizke temperature, obiskovalci ob prvem obisku destinacije so bolj senzibilni na dež, družine z otroki imajo raje višje temperature. Pomembno je tudi, da so klimatski pogoji destinacije najbolj pomembni za manj kot 1 odstotek turistov, privlačna narava za 65 odstotkov, dostopnost destinacije za 11 odstotkov, kultura za 5 odstotkov, priložnostna ponudba za 5 odstotkov. V povprečju so klimatski pogoji med top tremi dejavniki, pomembnimi za slabo tretjino turistov, ki obiskujejo gorske destinacije Alp v poletnih mesecih. Da je zadeva še bolj kompleksna, povzroča dejstvo, da kar se turistu zdi primerno, se seveda še ne odraža v njegovem vedenju. Še vedno dopustujemo na Mediteranu. Zakaj? Ker nimamo alternative. Če bodo gorske destinacije ponudile alternativo, bomo dobili možnost izbire. Poleti nam ne bo več treba trpeti v Sredozemlju!

Omenili ste, da so zime vse milejše, snežna odeja vse tanjša, smučarskim centrom se menda obeta mesec dni manj obratovanja. Ob vsem tem še vedno vztrajate, da so vlaganja v zimske centre smiselna?

Vsekakor, saj milejša zima ne pomeni, da okolje ni privlačno za razvoj privlačne ponudbe za vse leto. Manj bo obratovanja smučišč, kar ne pomeni konca sezone. Žičniška infrastruktura je cesta v gorskem svetu. Cesta sama po sebi ni nikoli glavni atribut, ko se odločamo za počitnice, mora pa biti. Ob dejstvu, da so smučišča stroškovno bolj zahtevna kot druga doživetja, ne smemo biti zaskrbljeni.

Če postavimo žičniško infrastrukturo – v Sloveniji smo jo pravzaprav posodabljali, obnavljali, dvignili kakovost, saj je bila zelo stara –, smo s tem izpolnili prvi pogoj za prihod turistov. Destinacije pa morajo razvijati tudi ponudbo, doživetja, da bodo turisti ostali, imeli kaj početi. Predvsem morajo doživetja oblikovati na način, da turista

sproti učijo o tem, kako doživljati posamezno zgodbo, dediščino, naravno danost in drugo ponudbo. Del doživetja mora namreč biti tudi proces spoznavanja in doživljanja.

Kot argument v prid vlaganj navajate tudi, da je tehnologija zasneževanja zelo napredovala. Po drugi strani je skrb vzbujajoč ogljični odtis. Kje najti ravnotežje?

Sodobnejše naprave porabijo manj električne energije, slednja je poleg letalskega prometa v turizmu največji generator ogljičnega odtisa. Nisem strokovnjak za tehnologijo zasneževanja, a berem, da lahko po novem že pri minus 1,5 stopinje Celzija delajo sneg (v 90 letih je to bilo mogoče šele pri minus 4 stopinjah Celzija), pri tem pa danes porabijo tudi manj vode in kemikalij. Torej manjši odtis. Pri destinacijah, v katerih turizem predstavlja pomembno gospodarsko dejavnost, kar je tudi glavni razlog, da ljudje ostajajo v tem okolju, podpiram postavljanje žičniške in zasneževalne infrastrukture, četudi ima velik ogljični odtis, saj lahko le-tega zmanjšamo na druge načine.

Zmanjšati moramo ne samo ogljični, pač pa okoljski odtis, torej porabo vode, količino zavržene hrane (ta tudi povzroča enormni ogljični odtis). Turisti so dojemljivi za tovrstne zadeve, vendar jih je treba aktivno podpirati. Nič ne pomaga, če rečemo, da zasneževanje ni okoljsko sprejemljivo, ga ustavimo in s tem pride konec gospodarske dejavnosti v nekem okolju. Ljudje se bodo izseljevali, njihova kakovost življenja se bo zmanjševala, kar ni trajnostno. Trajnost ni zgolj ekološka, imamo tudi družbeno, se pravi, ali imajo ljudje pogoje za življenje v nekem okolju, ali so srečni, zadovoljni. V končni fazi tudi, ali imajo za preživetje. Če je turizem edina gospodarska panoga v nekem okolju, nisem proti zasneževanju.

Vaša rdeča nit je potreba po prestrukturiranju slovenskih smučarskih centrov, tako da bodo privlačna vse leto. Izpostavili ste Kranjsko Goro, Pohorje kot primer dobre prakse. Zakaj?

V Sloveniji imamo gorske centre, ki so zelo blizu urbanih središč in so privlačni za globalni turistični trg. Kranjska Gora je dobro izhodišče za obisk visokogorja, poleg tega ima dobro razvito turistično infrastrukturo in ponudbo. Ogromno je spremljevalnih aktivnosti, kot so denimo kolesarstvo, pohodništvo, imajo hotele s kakovostno spremljajočo ponudbo. Prepoznavni so zlasti po športu in rekreaciji, a tudi zaradi mednarodnih športnih dogodkov, ki jih gostijo. Turisti imajo kar nekaj razlogov, da Kranjske Gore ne obiščejo zgolj pozimi. Glavno turističnega obiska pravzaprav doživijo poleti, torej so zanimivi tudi zunaj zimskega časa.

Kaj pa Pohorje?

Pohorje trenutno razvija zanimiv projekt Pohorje 365. Osnovna ideja je, da celotno Pohorje postane ena sama destinacija za celoletni turizem. Ogromno delajo na razvoju mehkih vsebin, se pravi turističnih doživetij, zaradi katerih bi turisti obiskovali Pohorje vse leto. Včasih smo govorili o Mariborskem Pohorju, zdaj govorimo o Koroškem in Zreškem Pohorju oziroma o Pohorju, kjer se veliko dela. Zlasti na Kopah, kjer so zaenkrat zadovoljni s količino snežne odeje, ki jo imajo, poleti pa ponujajo kolesarstvo, pohodništvo, nabiralništvo, valorizirajo kulturno dediščino. Ustvarjajo se doživetja, vzpostavljajo se lokalne destinacijske znamke s področja hrane, umetnosti itd.

Zlata lisica se je s Pohorja preselila v Kranjsko Goro, a smo bili letos priča žalostnim prizorom namočenih gledalcev. Kako komentirate odločitev o prenosu Zlate lisice?

Po rodu sem Mariborčan in vidim, da je odločitev o prenosu zbolela lokalno okolje. Zlata lisica je zapustila Pohorje. Dobro je, da je tekmovanje, znamka, ki smo jo vzpostavili, ostala v Sloveniji. To je pomembno. V Kranjski Gori je letos res deževalo, a tekmovanje so

speljali, čeprav ni bilo idealno. Upati gre, da bo naslednje leto bolje. Če in ko bodo klimatske spremembe tako daleč, da v Sloveniji ne bomo več mogli organizirati takšnih tekmovanj, bomo morali to sprejeti. Dediščina Zlate lisice bo ostala. Nedavno sem na Valu 202 poslušal prispevek o razstavi, posvečeni olimpijskim igram v Sarajevu. Zakaj ne bi nekaj podobnega naredili z Zlato lisico, njeno dediščino. Predlagam, da v Sloveniji vzpostavimo središče tovrstne dediščine, morda ne Zlate lisice, ampak kar zlatih let slovenskega smučanja. Elementi dediščine so velika dodana vrednost v turizmu.

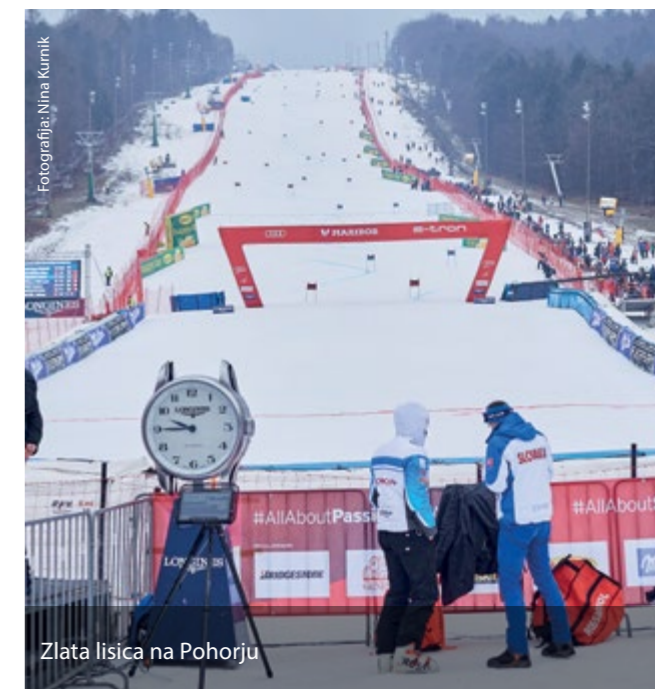
Odlična ideja, smučanje je ne nazadnje slovenski nacionalni šport. Smučamo vsi, Bojan in mi, pravi pesem, imeli smo kulturno akcijo Podarim-dobim z Rifletom in Matejo Svet, naše so smučiči Elan ...

V muzeju, ki bi zajel vse te elemente, bi turiste lahko ozaveščali, kaj pomenijo klimatske spremembe v praksi in kaj jih povzročajo. Nedavno so na Valu 202 razpravljali o projektu Eko šole Z roko v roki o klimatskih spremembah in o iskanju privlačnih načinov, kako otroke že v vrtcih, osnovni šoli na inovativen način ozaveščati o klimatskih spremembah. To je odlična priložnost, da mladi spoznajo kako se klimatske spremembe odražajo v življenju.

Gre za dediščino, ki jo je mogoče valorizirati na privlačen način. Predstavljajte si obiskovalca, ki pride v tak muzej, v katerem dobi virtualni, digitalni vpogled v to, kar se je skozi zgodovino dogajalo na Zlati lisici.

Zlata lisica je bila ikona slovenskega smučanja, tudi profesionalnega, tako bi tak muzej zelo učinkovito pokazal, da je ni več zaradi klimatskih sprememb, ker sneg izginja. V tem kontekstu bi spodbujal tudi razvoj kulinarčnih doživetij. V času sodelovanja z Višjo gostinsko šolo za gostinstvo in turizem v Mariboru, ki je bila na Zlati lisici vedno organizator VIP-a, sem bil priča ustvarjanju kulinarčne dediščine na sodoben način. Slovenska kulinarika, lokalna kulinarika je postala primerna tudi za VIP. Študentje so takrat sicer pripravljali tradicionalni pohorski lonec na sodoben način.

Veliko se ukvarjam tudi z vedenjem turistov. Težava je v tem, da se turistično gospodarstvo premalo zaveda, da vedenje, ki ga želimo spodbujati pri turistu, ni samoumevno, mu pa turisti ne nasprotujejo, le pomoč potrebujejo. Če bomo kot ponudniki rekli, da je Pohorski pisker vreden pakušine, če bomo iz tega naredili zgodbo, ga bo turist poskusil, zanj bo pripravljen odšteti 20 evrov ali več, sicer ne. Mi smo tisti, ki moramo turistu povedati, zakaj naj gre v Kranjsko Goro tudi poleti, ali da je Kanin vreden obiska, čeprav ima omejeno dostopnost.

Zlata lisica na Pohorju

Omenjate Kanin, ki je pravzaprav naše edino visokogorsko smučišče, kjer je sneg zagotovljen tudi do pozne pomladi. Se vam ne zdi škoda, da smučišče ne obratuje, ker ni prejelo sredstev z razpisa?

Dejstvo je, da je Kanin po nekaterih standardih naše edino visokogorsko središče. Kolikor vem, je na Kaninu tudi najstarejša naprava. Pred 10 leti so z italijansko Sello Neveo veliko vložili, da so povezali obe smučišči, zdaj pa na naši strani ostajamo brez infrastrukture.

To zagotovo ni dobra popotnica. Kot ste rekli, gre za najvišje ležeče smučišče v Sloveniji. Maja se lahko v Portorožu že kopamo, na Kaninu pa še smučamo. Ko sem bil še študent, sem celo delal ponudbo za potovalni aranžma, da bi turista v enem dnevu peljali s smučišča na Kaninu na kopanje v Portorož. Časovno bi bil to precej velik izziv, je pa to mogoče izpeljati. Včasih je bil priljubljen rek, da lahko turist pri nas v enem dnevu smuča v Alpah in zaplava v Jadranskem morju. To je konkurenčnost, na kateri lahko gradimo.

Po drugi strani je Bovec več kot samo Kanin. Veliko imajo tudi spremljajoče turistične ponudbe, tako da ne verjamem, da bo to na kratki rok pomenilo 'umor' Bovca. Zelo so aktivni z blagovno znamko Dolina Soče. Primerjava podatkov med Bovecem in hoškim Pohorjem za zdaj še ne kaže dramatičnih premikov, ampak zdaj sva žal v obdobju po covidu in napovedovanja so zelo nevhvaležna.

Obdelala sva že skoraj vsa slovenska smučišča, dajva še Roglo, ki je letos bogatejša za adrenalinški leteči tobogan. Bi lahko rekli, da je to dober primer prestrukturiranja?

Rogla že kar nekaj let aktivno dela na podaljševanju turistične sezone. Leteči tobogan je infrastruktura tipa Disneyland, ki privablja adrenalinske turiste in radovedneže, ki želijo poskusiti nekaj novega. Dokazano je, da turisti iščemo stvari, ki jih doma ne bi nikoli počeli. Če bo ponudba kakovostna in se ne bo zgodil upad zanimanja, kar se pogosto dogaja pri novodobnih turističnih atrakcijah, ima to velik potencial.

Kako vidite smučarska središča čez denimo deset let?

Veliko se ukvarjam s trajnostnim turizmom in vedno primerjam vložek in rezultat. Vidimo, da imamo zelo agresiven prehod na letoletni turizem. Pomanjkanje snega nas ne bo pokopalo, saj destinacije razvijajo letoletni turizem, poletne zgodbe, tudi jesenske. Turisti so tudi že sprejeli idejo, da gorski centri oziroma smučišča niso več aktivna samo pozimi.

Po drugi strani se bojim, kaj dolgoročno pomenijo trume turistov v gorskih središčih. Intenzivno se ukvarjam s porabo vode, s porabo elektrike, zavrženo hrano v turizmu, ugotavljamo velik odtis, posledično tudi velike nepotrebne stroške. Večji hotel v Sloveniji na primer samo v dveh mesecih zavrže 5 ton užitne hrane s krožnikov gostov. Da počistimo sobo v 4-zvezdičnem hotelu, porabimo 40 litrov vode. Gre za vprašanje razpoložljivosti naravnih virov in nepotrebni stroškov. V Portorožu domačini poleti ne morejo zalivati vrtov, umivati avtov, hotelom vode ne zaprejo. Lahko pride tudi do upora lokalnega prebivalstva. V gorskem svetu več turistov povzroča šume, kar negativno vplivajo na floro in favno.

Gorski turizem predstavlja vodilno vejo slovenskega turizma, saj tradicionalno največ prenočitev zabeležimo ravno v gorskih občinah. Kaj je po definiciji gorski turizem? Verjetno ne samo smučarski turizem?

Gorski turizem je turizem vezan na gorsko naravno okolje. To so višje ležeči kraji, višje ležeče destinacije in seveda vse, kar se v teh krajih pojavlja; športno-rekreativna, kulturna ali katerakoli druga oblika udejstvovanja je gorski turizem.

Včasih smo govorili zgolj o športnem turizmu: smučanju, teku na smučeh, sankanju, ki spet postaja čedalje bolj priljubljeno. V Avstriji je za določen segment turistov sankanje celo bolj privlačno kot

smučanje. Tudi v Sloveniji se ponudba sankanja širi. Imamo tudi nove zgodbe, od gorskega kolesarjenja, gozdnega wellnesa, gorništa do pohodništva.

Gorski centri ustvarjajo od 20 do 30 odstotkov prihodov, prenočitev v Sloveniji.

Tek na smučeh je zadnje čase zelo priljubljen.

Mislím, da mora imeti vsak smučarski center tudi tekaške proge, saj s tem nagovarja širši segment gostov. Ukvarjam se tudi s turistično valorizacijo virov in nekaj časa sem sodeloval s Planinsko zvezo Slovenije. Neverjetno je, kako slabo valoriziramo pohodniške poti. Pri nas je vse to še vedno brezplačno. Računamo, da bodo pohodniki prišli v naše gore, to tudi zelo aktivno populariziramo, propagiramo, turisti pa trošijo samo v hotelih in restavracijah. Potem je treba dodati attribute, zgodbe, da bo turist plačal tudi za pot. V končni fazi je treba te poti urejati, markirati, varovati pohodnike.

In to večinoma delajo prostovoljci.

Odkar sem v turistični panogi, govorim, da turizem ne more biti socialna dejavnost. To je posel, ki ustvarja od 5 do 12 odstotkov slovenskega BDP. Zdaj skupaj ugotavlja, da velik del pogojev za turizem v gorskih krajih ustvarjamo s prostovoljstvom. To ni vzdržno, gotovo ne skladno z idejo o butičnem, visokokakovostnem turizmu.

Ukvarjate se z destinacijskim managementom, kaj je to?

Ukvarjam se s tem, kako iz nekega kraja, v katerem ljudje živijo, ustvariti turistično destinacijo. Gre za to, da se prebivalci, turistično in neturistično gospodarstvo ter politika poenotijo o tem, v katero smer bodo peljali turizem, da bo ta ustvarjal realno dodano vrednost za vse. Da niso vsak na svojem bregu, kar praviloma prinaša zmagovalce in poražence. Pri konsenzu so zmagovalci vsi.

Naj pojasnim na primeru lokalne dobaviteljske verige. Občina in vsi ostali za razvoj kraja pristojni organi morajo ustvariti pogoje, da se vzpostavijo lokalne dobaviteljske verige za hrano. Kaj to pomeni v praksi? Če gostinski sektor potrebuje 500 glav solate, moramo zagotoviti, da bo lokalni kmet ustvaril 500 glav solate in jih spravil do gostinca. Ne da uvažamo solato iz Italije, Španije, ker potem velik del denarja, ki ga turist pusti pri nas, pošljamo nazaj v Italijo, Španijo. Eden od vidikov destinacijskega menedžmenta je, da ustvarjamo sistemsko podporo za razvoj kakovostnega turizma z visoko dodano vrednostjo.

Polona Freligh

Priljubljene Kope pričakujejo v tej zimski sezoni petino več smučarjev kot lani.

Leteči tobogan, ogrevana šestsedežnica, rimski vrtiljak

Smučanje je v Sloveniji med zimskimi rekreativnimi športi na prvem mestu, saj je v minuli zimi na naših smučiščih smučalo 1.234.000 smučarjev. V tej zimi jih bo po pričakovanju lastnikov in upravljavcev smučišč še več, saj so doživetja, ponudba in udobnost kar v devetih smučarskih centrih bolj pestra.

Smučišča Kope, Krvavec, Vogel, Velika planina, Cerklje, Golte, Rogla, Mariborsko Pohorje in Trije kralji imajo veliko novosti – v glavnem žičniške naprave, vredne skoraj osemdeset milijonov evrov! V omenjenih smučarskih centrih je enajst novih žičniških naprav, in sicer tri šestsedežnice, šest štirisedežnic, ena vlečnica in ena krožno kabinska žičnica. »Odobrena evropska sredstva in pomoč države z usmerjenimi razpisi so nam omogočili, da z veliko novostmi optimistično zremo v prihodnost. Ne smemo pozabiti, da žičniška infrastruktura potrebuje dolgoročne usmeritve in mehanizme, saj bomo le tako konkurenčni v alpskem prostoru in na Balkanu. Dolgoročne inovativne rešitve za celostni razvoj gorskih centrov so nujno potrebne,« poudarja Boštjan Paradiž, predsednik Združenja slovenskih žičničarjev.

Boštjan Paradiž, predsednik Združenja slovenskih žičničarjev. »Samo razviti gorski centri s svojimi multiplikativnimi učinki pozitivno vplivajo na lokalno gospodarstvo, skupnost in razvoj regije ter države.«

Med zelo priljubljenimi smučišči so Kope, kjer so imeli v minuli zimi 120.000 obiskovalcev, od tega skoraj 90.000 smučarjev, v vsem letu je imel ta gorski center kar 220.000 obiskovalcev. Po besedah Boštjana Paradiža, ki je tudi direktor Kop, v tej zimski sezoni pričakujejo 20

odstotkov več smučarjev, kot so jih imeli v minuli zimi. Investicija v novosti je znašala več kot 9,6 milijona evrov, med drugim imajo novi štirisedežnici Kopnik in Pahernik, novo vlečnico Velika Kopa ... »V prihodnjih letih bomo na Kopah zgradili še garažno hišo in s tem rešili problem parkiranja, načrtujemo tudi gradnjo hotela z bazeni, wellnesom, konferenčno in športno dvorano,« napoveduje Boštjan Paradiž.

Osrednje mesto je v parku Mašinžaga na Rogli namenjeno novi šestsedežnici z ogrevanimi sedeži in letečemu toboganu.

Letošnja zimska sezona je na Rogli še posebno zabavna, saj je smučarje in druge obiskovalce pričakal Park Mašinžaga z novo dodatno turistično ponudbo, ki bo obiskovalce navduševala vse leta, ne samo v zimski sezoni. »Osrednje mesto je v Parku Mašinžaga nova šestsedežnica z ogrevanimi sedeži in zaščitnimi kabinami, kar je primer naj sodobnejše tovrstne tehnologije. Tako imajo smučarji pri nas bistveno hitrejšo in udobnejšo vožnjo, hkrati je šestsedežnica namenjena tudi pohodnikom, kolesarjem in vsem adrenalincem letečega tobogana. Ta je zelo privlačen in je v slovenskem prostoru ekskluzivno letno in zimsko adrenalinsko doživetje. Proga je dolga 1.700 metrov, s privlačnimi zavoji na višini petih metrov, doseže hitrost spusta do 40 kilometrov na uro,« sporočajo z Rogle, kjer so imeli do sedaj največ smučarjev v sezoni 2021/22, in sicer skoraj 215 tisoč.

Na priljubljenem družinskem smučišču Cerkno najmlajši smučarji uživajo na rimskem vrtiljaku.

»Zanimanje za naše smučišče in pričakovanja so velika, predvsem med Slovenci in Hrvati, ki so naši najštevilčnejši gosti. Tudi v letošnji zimski sezoni med vsemi velikimi smučišči v Sloveniji ohranjamo

Med novostmi na smučišču Golte je tudi štirisežnica Smrekovec.

Na Arehu na Pohorju imajo novo štirisežnico Ruško, ki je zamenjala staro vlečnico.

najnižjo ceno smučarske vozovnice glede na razmerje med kakovostjo in ceno,« pravi Borut Pirih, direktor smučišča in term Hotela Cerkno. To smučišče že osmo leto zapored ohranja naziv 'naj smučišče' med velikimi smučarskimi centri v Sloveniji. Po večmilijonski celoviti obnovi žičniškega sistema ter vgradnji naj sodobnejšega nadzornega sistema in krmiljenja so letošnjo smučarsko sezono začeli z velikim zanosom, poudarja Borut Pirih in spomni, da so njihove terme edine terme ob vznožju Julijskih Alp. »Gostje hotela Cerkno so upravičeni do cenejših smučarskih vozovnic,« še dodaja. Priljubljeno smučišče, zlasti za šole v naravi, RTC Jakec na Treh kraljih je med drugim bogatejša za novo štirisežnico, s katero so zamenjali vlečnico. In tako kot v ostalih osmih smučarskih centrih so tudi pri njih z novostmi, med drugim bike parkom, lokostrelskim poligonom in plezalno steno popestrili doživetja za obiskovalce vse leto, ne samo v zimski smučarski sezoni.

Besedilo: Duša Podbevšek - Bedrač

Obiskovalce na Voglu čaka panoramska posodobitev, zamenjava dvosedežnice Zadnji Vogel s krožno kabinsko žičnico.

Slovenska smučišča od A do Ž

Krvavec

Višina spodaj: 1450 m

Višina zgoraj: 1971 m

Dolžina prog: 31.0 km

Smučišče Krvavec je eno izmed vodilnih smučarskih centrov v Sloveniji, ki leži v bližini mesta Kranj in je le nekaj kilometrov oddaljeno od letališča. Krvavec slovi po svojih dobro urejenih smučarskih progah, ki skupno obsegajo okrog 30 kilometrov in so primerne tako za začetnike kot izkušene smučarje. Najvišja točka smučišča se dviga do 1971 metrov, kar zagotavlja odlične pogoje za smučanje čez celotno sezono.

Eden najbolj priljubljenih delov smučišča je otroški park, ki je idealen za učenje smučanja za najmlajše. Krvavec ponuja tudi nočno smučanje na nekaterih progah, kar predstavlja posebno doživetje. Zaradi bližine Ljubljani je Krvavec zelo priljubljen med domačini in turisti, ki želijo uživati v zimskih športih brez dolgih voženj.

V smučarskem centru je na voljo več restavracij in bifejev, kjer se lahko smučarji okrepčajo z lokalnimi specialitetami. Krvavec prav tako nudi različne možnosti nastanitve, od hotelskih sob do apartmajev, kar omogoča obiskovalcem, da preživijo več dni na smučišču in tako v celoti izkoristijo svoj obisk.

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 41,00 €, Otroci: 26,00 €

Sezonska karta: Otroci: 26,00 €, Odrasli: 170,00 €

Vogel

Višina spodaj: 569 m

Višina zgoraj: 1800 m

Dolžina prog: 18.7 km

Smučišče Vogel, znano po svoji edinstveni lokaciji v Triglavskem narodnem parku, je eno izmed najbolj priljubljenih v Sloveniji. S svojo lego nad Bohinjskim jezerom ponuja osupljive razglede in avtentično alpsko izkušnjo.

Ko se smučarji odločajo za Vogel, so pogosto osredotočeni na kakovost in raznolikost smučarskih prog. Vogel nudi širok izbor prog, ki so primerne za vse ravni smučarskih sposobnosti, od lahkih prog za začetnike do zahtevnejših terenov za izkušene smučarje.

Poleg odličnih smučarskih prog je Vogel priljubljen zaradi izjemnih možnosti za freeride in turno smučanje, kar privablja avanturistične

smučarje. Prav tako smučišče nudi odlične pogoje za deskanje na snegu in ima urejen snowpark.

Nastanitvene možnosti so raznolike, od udobnih gorskih hotelov do prijetnih koč, ki ponujajo toplino in gostoljubje. Smučarji pogosto iščejo tudi informacije o gostinski ponudbi, tako lahko uživajo v lokalnih kulinarčnih dobrotah po celodnevem smučanju. Vogel zares nudi popolno kombinacijo naravne lepote, odličnih smučarskih pogojev in sproščenega vzdušja, zato je idealna destinacija za vse, ki iščejo nepozabno smučarsko doživetje.

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: odrasli: 42,00 €, otroci: 21,00 €

Sezonska karta: odrasli: 518,00 €, otroci: 307,00 €

Stari vrh

Višina spodaj: 580 m

Višina zgoraj: 1217 m

Dolžina prog: 12.2 km

Smučišče Stari Vrh, ki leži v srcu slikovitih slovenskih gričev, je priljubljena izbira za smučarje vseh ravni. Znano po dobro vzdrževanih progah in čudovitih panoramskih razgledih, smučišče nudi več kot 12 kilometrov raznolikih smučarskih prog, primernih tako za začetnike kot izkušene smučarje. Zaradi sodobnega žičniškega sistema in možnosti nočnega smučanja je smučišče priročna in vznemirljiva destinacija.

Smučišče izstopa po družinam prijaznem vzdušju, ki nudi vrsto aktivnosti za otroke in začetnike, vključno s smučarsko šolo in nežnimi progami. Izkušeni smučarji lahko uživajo na zahtevnejših progah in v smučanju zunaj urejenih prog. Stari Vrh je prav tako cenjen zaradi svoje dostopnosti, zato je odlična izbira za družine in skupine, ki iščejo cenovno ugodne smučarske počitnice.

Poleg smučanja Stari Vrh ponuja različne zimske aktivnosti, kot so deskanje na snegu, sankanje in slikovite pohodniške poti. Udobne koče in restavracije na smučišču postrežejo z odlično lokalno kuhinjo, kar še izboljša celotno izkušnjo. S kombinacijo raznolikih prog, družinam prijaznih objektov in čudovite narave je Stari Vrh odlična izbira za nepozaben zimski oddih.

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 35,00 €, Otroci: 21,00 €

Sezonska karta: Odrasli: 429,00 €, Otroci: 269,00 €

Rogla

Višina spodaj: 1120 m

Višina zgoraj: 1517 m

Dolžina prog: 13.5 km

Smučišče Rogla je priljubljeno smučarsko središče v Sloveniji, in sicer na planoti Rogla v Pohorju. Rogla ni priljubljena le zaradi smučarskih stez, ampak tudi zaradi široke ponudbe dejavnosti in storitev, ki jih nudi obiskovalcem.

Smučišče Rogla ima več kot 12 kilometrov urejenih smučarskih prog različnih težavnosti, zaradi česar je primerno za smučarje vseh ravni, od začetnikov do izkušenih. Posebnost Rogle je tudi 1,5 kilometra dolga proga za sankanje in Fun park za deskanje na snegu. Rogla je znana tudi po odličnih pogojih za smučarski tek, saj ima več kot 40 kilometrov tekaških prog.

Zanimivo je, da Rogla ni le zimsko središče; poleti se prelevi v idealno mesto za pohodništvo, kolesarjenje in različne druge aktivnosti na prostem. Poleg tega je Rogla znana po Zdravilišču in Wellness centru, kjer lahko obiskovalci uživajo v termalnih bazenih in različnih wellness programih.

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 43,00 €, Otroci: 28,00 €

Sezonska karta: Odrasli: 538,00 €, Otroci: 350,00 €

Mariborsko Pohorje

Višina spodaj: 323 m

Višina zgoraj: 1327 m

Dolžina prog: 42.2 km

Mariborsko Pohorje je priljubljeno smučišče v Sloveniji, ki leži v bližini mesta Maribor. To območje je znano po svojih slikovitih pobočjih in raznolikih smučarskih progah, ki so primerne tako za začetnike kot izkušene smučarje. Mariborsko Pohorje ponuja več kot 40 kilometrov urejenih smučarskih prog, ki zajemajo širok spekter težavnosti. Poleg smučanja in deskanja na snegu obiskovalcem nudi tudi možnosti za nočno smučanje, kar je ena izmed posebnosti tega smučišča.

Poleg smučarskih aktivnosti Mariborsko Pohorje ponuja tudi druge zimske športe, kot so sankanje in nordijska hoja. V toplejših mesecih se območje spremeni v priljubljeno destinacijo za pohodnike in gorske kolesarje. Na voljo so tudi številne nastanitvene možnosti, od luksuznih hotelov do prijetnih apartmajev, ki omogočajo obiskovalcem, da uživajo v naravi in lepoti Pohorja.

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 43,00 €, Otroci: 25,00 €

Sezonska karta: Odrasli: 550,00 €, Otroci: 310 €

Cerkno

Višina spodaj: 903 m

Višina zgoraj: 1288 m

Dolžina prog: 18.0 km

Smučišče Cerkno leži v jugozahodni Sloveniji in je znano kot eno izmed najbolj modernih in družinam prijaznih smučišč v državi. Ponuja različne smučarske proge, ki so primerne za vse ravni smučarskih veščin, od začetnikov do izkušenih smučarjev.

Smučarji pri odločitvi za Cerkno pogosto iščejo informacije o kakovosti smučarskih prog. Cerkno nudi več kot 18 kilometrov urejenih smučarskih prog, ki so opremljene z modernim sistemom za umetno zasneževanje, kar zagotavlja dobre smučarske razmere celotno sezono. Proge so raznolike, s kombinacijo lažjih in zahtevnejših spustov, kar omogoča, da vsak najde primerno progo za svoje sposobnosti.

Poleg smučanja Cerkno nudi tudi druge zimske aktivnosti, kot so deskanje na snegu, sankanje in tek na smučeh. Smučišče je znano po svoji sodobni infrastrukturi, vključno z udobnimi žičnicami in sedežnicami. Prav tako je pomembna razpoložljivost kakovostnih

nastanitvenih kapacitet in gostinskih storitev, saj Cerkno ponuja različne možnosti nastanitve, od hotela do apartmajev, ter številne restavracije in bifeje.

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 42,00 €, Otroci: 24,50 €

Sezonska karta: Odrasli: / €, Otroci: / €

Kope

Višina spodaj: 1007 m

Višina zgoraj: 1542 m

Dolžina prog: 8.5 km

Smučišče Kope, ki leži na Pohorju, je priljubljena smučarska destinacija, znana po slikovitih pokrajinah in raznolikih smučarskih progah. To smučišče je še posebno priljubljeno med družinami, smučarji začetniki in srednje zahtevnimi smučarji zaradi svojih nežnih in zmerno zahtevnih prog. Zavezanost smučišča k ohranjanju visokokakovostnih smučarskih razmer, vključno z zanesljivim sistemom za umetno zasneževanje, zagotavlja prijetno smučanje celotno sezono.

Smučišče se ponša s skupno 8 kilometri smučarskih prog, ki jih oskrbujejo sodobni žičniški sistemi, kar smučarjem omogoča enostaven dostop do različnih delov gore. Proge na Kopah nudijo mešanico terenov, ki ustrezajo tako začetnikom kot izkušenejšim smučarjem. Poleg tega smučišče vključuje snow park za deskanje na snegu in freestyle smučarje, ki iščejo dodatno avanturo. Nočno smučanje na osvetljenih progah je še ena atrakcija, ki privablja obiskovalce na Kope.

Poleg smučanja Smučišče Kope nudi tudi široko paleto drugih zimskih aktivnosti, kot so tek na smučeh in pohodništvo s krpjami, kar zagotavlja celovito zimsko športno izkušnjo. Smučišče je znano tudi po svojih udobnih nastanitvenih objektih, ki segajo od hotelov do prijetnih planinskih koč ter ustrezajo različnim okusom in proračunom. Kulinarična ponudba v restavracijah in kavarnah smučišča, ki postrežejo z lokalno slovensko kuhinjo, dodaja k čaru smučarskih počitnic na Kopah.

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 37,00 €, Otroci: 24,00 €

Sezonska karta: Odrasli: 499,00 €, Otroci: 374,00 €

Soriška planina

Višina spodaj: 1278 m

Višina zgoraj: 1550 m

Dolžina prog: 12.0 km

Smučišče Soriška Planina, ki leži v Julijskih Alpah Slovenije, je čudovita in družinam prijazna smučarska destinacija. Znana je po slikoviti lepoti in mirnem vzdušju, zato je idealna za tiste, ki iščejo mirno smučarsko izkušnjo daleč od gneče na bolj znanih smučiščih. Smučišče ponuja različne proge, ki ustrezajo različnim stopnjam znanja, kar je popolno za družine in začetnike, tako kot tudi za bolj izkušene smučarje, ki iščejo sproščeno smučanje.

Soriška Planina nudi okoli 12 kilometrov smučarskih prog, ki vključujejo lažje in zahtevnejše spuste. Smučišče je opremljeno z modernim sistemom za umetno zasneževanje, kar zagotavlja zanesljive snežne pogoje celotno sezono. Poleg tega so žičnice dobro vzdrževane, kar omogoča enostaven dostop do prog. Smučišče prav tako nudi nočno smučanje na osvetljenih progah, kar doda poseben čar smučarski izkušnji.

Poleg smučanja je Soriška Planina priljubljena tudi za tekaške smučarske proge in poti za pohodništvo s krpjami, kar nudi drugačen pogled na alpsko pokrajino. Gostoljubne planinske kočice in restavracije na smučišču postrežejo lokalne kulinarične dobrote, kar je prijetno za obiskovalce. Možnosti nastanitve okoli Soriške Planine, ki segajo od hotelov do zasebnih brunaric, ustrezajo različnim željam ter zagotavljajo udobno bivanje za vse obiskovalce.

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 28,00 €, Otroci: 18,00 €

Sezonska karta: Odrasli: 390,00 €, Otroci: 315,00 €

Kranjska Gora

Višina spodaj: 807 m

Višina zgoraj: 1295 m

Dolžina prog: 30.0 km

Smučišče Kranjska Gora je priljubljeno smučarsko središče na severozahodu Slovenije, blizu meje z Avstrijo in Italijo. Znano je po svoji slikoviti legi v Julijskih Alpah in ponuja izjemne razglede ter odlične smučarske pogoje.

Kranjska Gora ponuja okoli 30 kilometrov dobro urejenih smučarskih prog, ki so primerne za vse ravni smučarskih sposobnosti, od začetnikov do izkušenih smučarjev. Proge so raznolike, od lažjih zelenih in modrih prog do zahtevnejših rdečih in črnih. To smučišče je znano tudi po gostovanju svetovnega pokala v alpskem smučanju, kar poudarja njegovo kakovost in izzive, ki jih nudi naprednejšim smučarjem.

Poleg smučanja in deskanja na snegu Kranjska Gora nudi tudi druge zimske aktivnosti, kot so tek na smučeh, drsanje in sankanje. Smučišče je znano po svoji gostoljubnosti in ponuja široko paleto nastanitvenih možnosti, od luksuznih hotelov do prijetnih apartmajev in penzionov, kar omogoča obiskovalcem, da najdejo popolno nastanitev za svoje potrebe.

Kranjska Gora ni samo smučarski raj, ampak je tudi destinacija, ki ponuja bogato kulturno in gastronomsko izkušnjo, s številnimi restavracijami in bari, ki ponujajo lokalne specialitete. Bližina drugih turističnih atrakcij, kot sta jezero Jasna in Triglavski narodni park, dodatno povečuje njeno privlačnost za obiskovalce, ki iščejo celovito zimsko izkušnjo.

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 45,00 €, Otroci: 27,00 €

Sezonska karta: Odrasli: 475,00 €, Otroci: 285,00 €

Golte

Višina spodaj: 489 m

Višina zgoraj: 1573 m

Dolžina prog: 12.0 km

Smučišče Golte je čudovito smučarsko središče, ki leži nad Mozirjem in ponuja edinstven razgled na Savinjsko dolino. Zaradi svoje lege je znano po čudovitih panoramskih razgledih in kakovostnih smučarskih progah.

Ko se ljudje odločajo za smučanje na Golteh, pogosto iščejo informacije o raznolikosti prog. Smučišče nudi več kot 12 kilometrov urejenih smučarskih prog, ki so primerne za vse ravni smučarskih spretnosti. Proge na Golteh so raznolike, od lahkotnih zelenih in modrih do zahtevnejših rdečih, kar omogoča zabavo in izzive za vsakogar, od začetnikov do izkušenih smučarjev.

Golte so znane tudi po svoji visokokakovostni infrastrukturi, vključno z modernimi žičnicami, ki obiskovalcem omogočajo enostaven dostop do vrha. Poleg smučanja in deskanja na snegu Golte ponujajo tudi druge zimske aktivnosti, kot sta tek na smučeh in pohodništvo. Območje je priljubljeno zaradi svoje naravne lepote in mirnega okolja, kar zagotavlja sproščeno smučarsko izkušnjo.

Smučarji iščejo tudi informacije o nastanitvenih možnostih. Golte ponujajo različne, od luksuznih hotelov do prijetnih planinskih koč, ki ustrezajo različnim okusom in proračunom. Dodatni prednosti sta gostoljubnost in odlična kulinarična ponudba, ki obiskovalcem omogoča, da okusijo lokalne dobrote in uživajo v pristni slovenski gostoljubnosti.

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 39,00 €, Otroci: 26,00 €

Sezonska karta: Odrasli: 501,00 €, Otroci: 289,50 €

SC Gače

Višina spodaj: 700 m

Višina zgoraj: 965 m

Dolžina prog: 7.2 km

Smučišče Gače, ki ga najdemo v slikoviti Beli krajini, ponuja mirno in družinam prijazno smučarsko izkušnjo. Znano je po svojih dobro urejenih progah in čudovitem naravnem okolju, smučišče pa ustreza smučarjem vseh ravni, od začetnikov do bolj izkušenih ljubiteljev. Smučišče se ponša z raznolikostjo prog, ki zagotavljajo, da vsak smučar najde svojo popolno progo, dopolnjeno z zanesljivim sistemom za umetno zasneževanje za dosledne smučarske razmere. Smučišče je opremljeno z modernimi objekti, vključno z učinkovitimi žičniškimi sistemi, ki omogočajo enostaven dostop do prog. Zaradi zvezanosti k vzdrževanju visokega standarda prog in gostoljubnega vzdušja je smučišče priljubljeno za družine in tiste, ki iščejo sproščeno smučarsko izkušnjo. Poleg tega ponuja možnosti nočnega smučanja, kar dopolni tradicionalno smučarsko avanturo.

Poleg smučanja je Smučišče Gače znano po svojih slikovitih progah za tek na smučeh in možnostih za pohodništvo s krpjami, s čimer objema lepoto Bele krajine. Gostoljubje smučišča se razteza tudi na njihove možnosti nastanitve in prehrane, saj ponujajo prijetno bivanje in lokalne kulinarične izkušnje. Kombinacija odličnih smučarskih razmer, čudovite naravne lepote in družinam prijaznega okolja je vzrok za to, da so Gače idealna destinacija za nepozabne zimske počitnice.

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 26,00 €, Otroci: 17,00 €

Sezonska karta: Odrasli: 350,00 €, Otroci: 250,00 €

Trije Kralji

Višina spodaj: 1140 m

Višina zgoraj: 1344 m

Dolžina prog: 3.1 km

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 33,00 €, Otroci: 19,00 €

Sezonska karta: Odrasli: 370,00 €, Otroci: 240,00 €

Velika planina

Višina spodaj: 1412 m

Višina zgoraj: 1668 m

Dolžina prog: 3.1 km

Cenik: Sezona 2023/24

Dnevna karta: Odrasli: 21,00 €, Otroci: 12,00 €

Sezonska karta: Odrasli: 100,00 €, Otroci: 50,00 €

Besedilo in fotografiji: Snežni telefon

Smučišče Črni Vrh pri Cerknem

Soriška planina

Ambrož Černe, Snežni telefon

»Čedalje pomembnejša postajajo manjša, lokalna smučišča«

Snežni telefon je spletna stran, na kateri so zbrane vse pomembnejše informacije o slovenskih, po novem tudi avstrijskih smučiščih. Ustanovljen je bil z namenom krepitev kulture smučanja. Slovenski narod je bil od nekdaj smučarski narod, tako Snežni telefon stremi k temu, da s promocijo športa ter smučišč, ponujanjem zanesljivih informacij in ozaveščanjem o dogodkih spodbuja vsakega posameznika, da preživi več časa na smučeh.

S katerim ciljem je bil ustanovljen portal Snežni telefon?

Snežni telefon ima že zelo dolgo tradicijo. Ustanovljen je bil pred letom 2000, ko internet še ni bil toliko razširjen, in sicer z namenom razbremenitve smučišč za ponavljajoče se naloge. Stranke, ki so klicale na smučišča in spraševale, kaj je odprto, koliko je snega, kakšno je vreme, so vse potrebne podatke avtomatsko dobile od nas. Z leti se je naše sodelovanje s smučišči poglobljalo, kar je privedlo do nastanka portala in naraščajoče skupnosti. Vsa smučišča še vedno

Ambrož Černe

sama skrbijo, da so podatki na Snežnem telefonu ažurni in zanesljivi, naši obiskovalci pa uživajo v zanesljivih in najbolj aktualnih informacijah na enem mestu.

Letos je portal doživel celotno prenavo. Kaj ste dodali, odvzeli?

Tako je, z novo podobo smo zelo zadovoljni in dobivamo veliko pozitivnih odzivov, kar nas izjemno veseli. Na podlagi preteklih obiskov in navad naših obiskovalcev smo predvsem optimizirali uporabniško izkušnjo. Sedaj ne ponujamo izključno profilov smučišč, temveč tudi stremimo k temu, da se pri nas prikazujejo vsi dogodki na smučiščih, poskušamo objavljati članke, ki bi smučarje pritegnili k branju. Na profilih smučišč poleg smučanja, torej naprav in prog, prikazujemo aktivnosti na destinacijah ter restavracije ali bare, ki jih ljudje lahko obiščejo. Združili smo vrste podatkov, ki spadajo skupaj, razbili poglavja v profilih smučišč po informacijah, ki jih smučarji iščejo: količina snega, obvestila upravljalca, odpiralni časi naprav, vreme in vremenske napovedi, dostopi do smučišča, splošne cene, spletne kamere in še večja novost – dogodki na smučiščih.

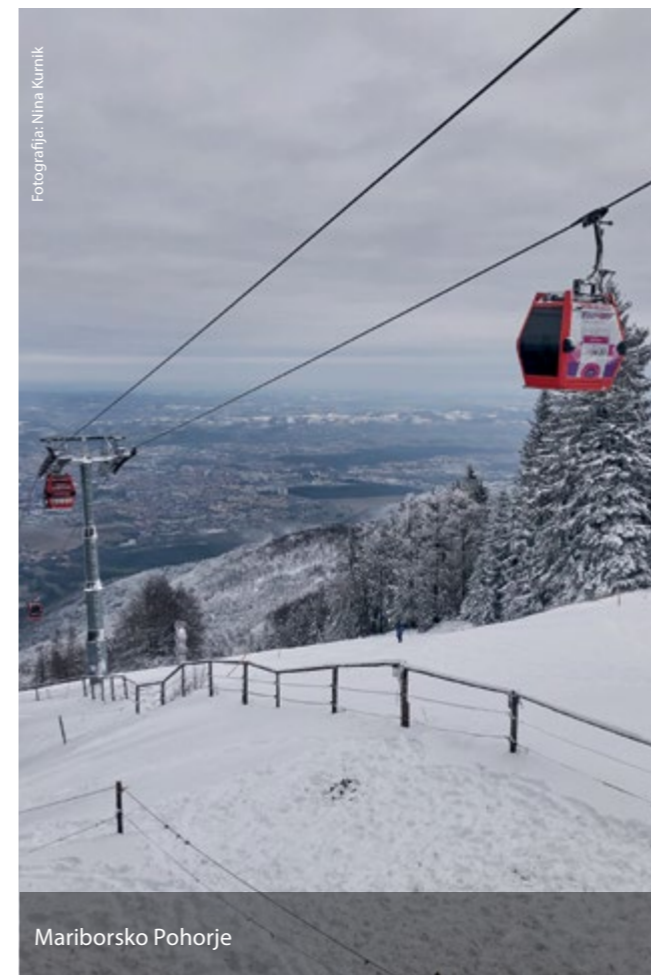
Vizija našega portala je zblížiti obe strani istega kovanca: na eni strani želimo smučarskim centrom omogočati neposredno in čim bolj jasno komunikacijo s smučarji, svojimi obiskovalci, po drugi strani želimo smučarje opolnomočiti z bistvenimi informacijami, ki jih potrebujejo, da pustolovščine na snegu spremenijo v nepozabne izkušnje.

Letos so številna slovenska smučišča dobila nove žičnice, za kar gre zahvala državi. Kaj bi bilo še treba storiti, da bi dvignili kakovost slovenskih smučišč?

Tako je, veliko slovenskih smučišč je letos namestilo vsaj eno novo napravo. Tu govorimo o Voglu, Krvavcu, Mariborskem Pohorju, Rogli, Golteh, Kopah, Veliki planini in smučišču Trije Kralji. Zelo težko je na splošno oceniti, kaj je treba narediti, ker ima vsako smučišče in vsaka lokacija svoje posebnosti. Nekje se beleži več snežnih padavin, drugje je bolj mraz, kar olajšuje pripravo in ohranjanje snega, spet drugje svoje težave povzročajo močni vetrovi. Pomembno je tudi, na kakšne obiskovalce smučišče cilja, torej ali želijo biti umirjeni in družinski, ali hočejo poskrbeti tudi za dobro vzdušje zunaj prog v slogu après skija. Z veseljem lahko potrdimo, da pri večini naših smučišč vidimo vizijo in strategijo, željo ter znanje, da se to doseže, žal ne pri vseh.

Najpomembnejši dejavniki so naprave, urejenost prog, sposobnost zasneževanja in dodatna ponudba. Zelo pomembno je tudi ohranjanje dobrega odnosa s smučarji, kar je zelo težko narediti in je še težje merljivo. Pri večini so letos naredili korak naprej vsaj pri enem izmed omenjenih dejavnikov, če ne še več. Po našem mnenju je glede na vedno toplejše zime od naštetih izjemno

Mariborsko Pohorje

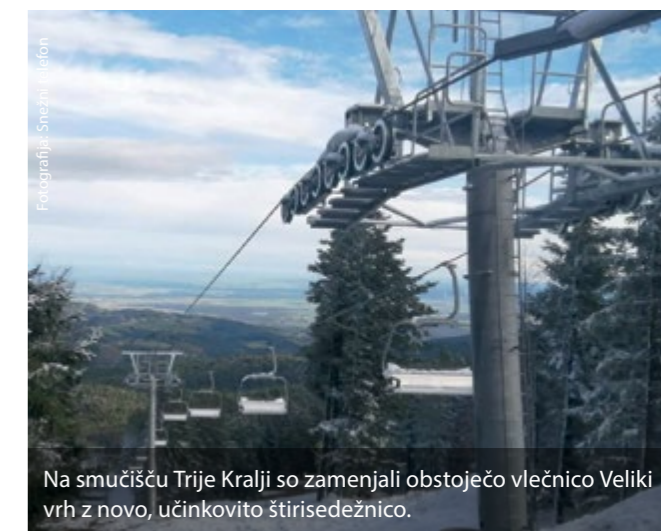
pomembna sposobnost hitre in zanesljive priprave umetnega snega. Ujeti hladno fronto konec novembra je ključno. Torej, investicija v sistem zasneževanja, kot so naredili na Soriški planini, sicer brez sofinanciranja države, predstavlja zelo dobro strateško usmerjenost lastnikov.

Katero je po vašem osebnem mnenju daleč najboljšo slovensko smučišče?

He, he, nimamo najljubšega. Močno cenimo tiste, za katere vidimo, da se trudijo. Posebej bi izpostavili Krvavec, ki ima močno vizijo širitve in modernizacije smučišča; srčno upamo, da jim bodo načrti uspeli, prvi korak je nova šestsežnica. Poleg njih je Soriška planina, ki ima sicer starejše naprave, a je zelo dobro usmerjena k družinam in po korakih uresničuje svojo strategijo. Daleč največji skok so letos naredili na Kopah, ki ima sedaj največjo nočno smuko v Sloveniji, več novih naprav, nov hotel in après ski prostor. To smučišče je treba obiskati. Za Roglo bi rekli, da ponazarja odlično kontinuiteto – so zanesljivi pri svojem delu, smiselno se razvijajo dalje, kar smučarji vidijo in se redno vračajo. Mariborsko Pohorje ima najnižjo točko naših smučišč, a kljub temu prevozijo največ smučarjev. Letošnje investicije so bile usmerjene tako v zimsko kot poletno sezono, njihovo znanje poskrbi, da so smučarji zadovoljni, saj imajo dobro razgibane in urejene proge.

Zelo pomembna so tudi manjša lokalna smučišča. Ta so ključna za smučarski narod, saj se tam kalijo novi smučarji. Posebno tu izstopa smučišče Trije Kralji, ki ga sedaj ne bi več umestili med manjša smučišča. Imajo novo sedežnico ter zanesljiv sistem zasneževanja. Izjemno pozitivne odzive od lokalnih skupnosti ima več smučišč, med katerimi verjetno najbolj izstopajo Gače, čemur je izjemno prijetno slediti.

Na vašem portalu smo opazili tudi nekaj avstrijskih smučišč.

Na smučišču Trije Kralji so zamenjali obstoječo vlečnico Veliki vrh z novo, učinkovito štirisedežnico.

Zakaj so med Slovenci po vašem tako priljubljena?

V zadnjem času slovenska smučišča doživljajo renesanso oziroma nov zagon. Pred tem se razen določenih izjem žal dolga leta ni kaj dosti dogajalo. Avstrijska smučišča so se nenehno razvijala. So večja, daljša, hitrejša, seveda tudi dražja. Tisti smučarji, ki smučajo vse življenje, svoje zavoje želijo opravljati tudi na večjih smučiščih z daljšimi progami.

Del naše vizije je osredotočen na smučarja, zato želimo ponujati vse informacije za tista smučišča, ki so slovenskim smučarjem zanimiva. Želja je, da če nekdo želi jutri smučati, a še ne ve dobro, kje, pri nas preveri, koliko smučišča je odprtega, koliko imajo snega, kakšne so napovedi in cene. Na podlagi tega lahko sprejme boljše odločitve, kam se bo odpravil, in ima na koncu boljše izkušnje.

Polona Frelj

Planina Zajavornik na Pokljuki je pravi tekaški raj

Doživite naravo na tekaških smučeh

Zasnežena slovenska pokrajina je pravi magnet za aktivnosti na snegu. Ena najbolj priljubljenih med Slovenci je tek na smučeh. To se kaže tudi v tem, da boste v številnih krajih po Sloveniji naleteli na urejene tekaške proge. Užitek na snegu s tekaškimi smučmi boste našli vsi – tako tekaški zanesenjaki kot začetniki. Če se še spogledujete s tem športom, so vam na voljo tudi šole smučarskega teka. Izbrali smo nekaj najbolj priljubljenih destinacij za tek na smučeh. Že imate pripravljeno smučarsko tekaško opremo?

Pretecite Zgornjesavsko dolino

Kranjska Gora in okolica v zimskem času ponuja obilje tekaških poti. Iz središča Kranjske Gore vas 40 km urejenih tekaških prog vodi vse do Nordijskega centra Planica, kjer lahko tečete na smučeh tudi poleti, in naprej v slikovito dolino Tamar. Del poti med Ratečami in Tamarjem je primernejši za bolj pripravljene tekače. Urejene proge boste našli tudi na poti proti Gozdu Martuljku, v Mojstrani in Zgornji Radovni. Če vam podnevi zmanjka časa za tek na smučeh, lahko v Kranjski Gori tečete tudi ponoči.

Tek na smučeh je priljubljen tudi v Črni na Koroškem

Tek med smrekami in hribi na Pokljuki

Planota Pokljuka je pravi kraj za užitek na tekaških smučeh. Več kot 30 kilometrov redno vzdrževanih smučarsko-tekaških prog povezuje različne predele planote. Na Rudnem polju najdete tudi športni center, poznan tudi kot prizorišče biatlonskih tekem za svetovni pokal. Tek skozi smrekove gozdove in čez gorske pašnike z izjemnim pogledom na okoliške vrhove Julijskih Alp je zagotovilo, da se boste počutili kot v pravljici.

Tek na smučeh Planica – Tamar

Tekaški raj v Bohinju

Ko boste zavili s Pokljuke proti Gorenjski in Gorjušam, se bo pred vami odprl še en tekaški raj. V Bohinju vas namreč ob ugodnih snežnih razmerah čaka več kot 70 km urejenih tekaških prog. Poleg dela prog na Pokljuki lahko tečete na smučeh tudi na progah, speljanih po zgornji in spodnji bohinjski dolini. Krajše proge, a z navdihujočo gorsko kuliso, boste našli na Voglu in Soriški planini.

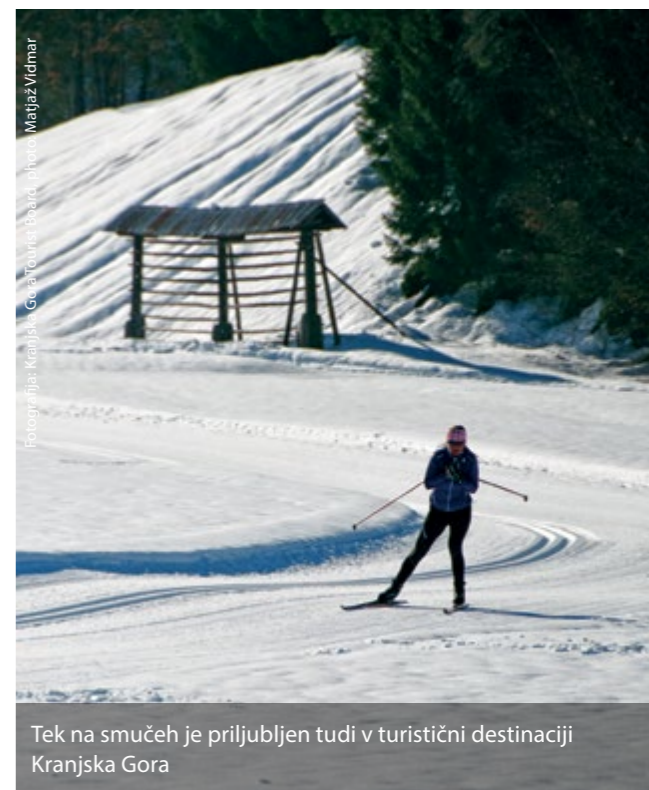
Pohorje s smučarsko-tekaške perspektive

Če želite za tek na smučeh navdušiti vso družino, je Pohorje prava izbira za vas. Kilometri urejenih prog ponujajo užitek v naravi tako za vrhunske tekače kot tiste, ki nameravate narediti prve korake na tekaških smučeh. Večina tekaških prog je v bližini pohorskih smučišč, tako da lahko v istem dnevu smučate in tečete na smučeh.

Tekaške proge so vsepovsod

Ob zadovoljivih snežnih razmerah lahko v Sloveniji tečete skoraj povsod. Urejene proge za smučarski tek ima tudi večina slovenskih smučarskih središč. Prava pustolovščina je tek na smučeh med mogočnimi vrhovi Julijskih Alp v Bovški kotlini, na Šentiviški planoti in v Logu pod Mangartom. Priljubljena smučarskotekaška točka je tudi Bloška planota. Ob ugodnih snežnih in vremenskih razmerah je na voljo tudi do 20 km urejenih prog. Tudi na Jezerškem ima tek na smučeh dolgo tradicijo, saj so Jezerjani tekli in prirejali tekme pred alpskim smučanjem. V optimalnih snežnih razmerah lahko tečete na smučeh na 15 km urejenih prog. Razkošje smučarskotekaških prog vas čaka tudi na drugi strani gora, v Logarski dolini. Na 13 km urejenih prog boste lahko uživali tudi v čudovitih podobah ene najlepših alpskih dolin.

Ste že kdaj tekli na smučeh med pastirskimi kočami? Na Veliki

Tek na smučeh je priljubljen tudi v turistični destinaciji Kranjska Gora

planini ob zadostni količini uredijo tekaške proge skozi pastirsko naselje na Veliki planini in naprej do Male planine.

Besedilo: I feel Slovenia in LL

Tek na smučeh Planica – Tamar

Drsanje je do druge svetovne vojne v Sloveniji doživelo pravi razcvet.

Drsanje se je v 19. stoletju začelo razvijati v Ljubljani

V zadnjih letih je žal vedno manj tistih naravnih zaledenelih jezer, ki so se v naših otroštvi vsako zimo brez izjeme spremenila v pravo zimsko ledeno pravljico. Kljub temu je skorajda v vsakem slovenskem kraju na voljo nekaj alternativnih ledenih ploskev.

Na začetku 19. stoletja zasledimo podatke, da so meščani Ljubljane in okoliški prebivalci radi drsali. Za to so seveda uporabili drsalke, ki pa niso bile takšne, kot jih poznamo danes. Takrat so bile to nekakšne železne kline, ki so si jih pritrdili na čevlje, v naše kraje naj bi jih zanesli Francozi v obdobju Ilirskih provinc. Pozneje so tovrstne drsalke izdelovali nekateri obrtniki, eden takih je bil znani ljubljanski nožar Nikolaj Hoffmann. Manj premožni, pa tudi otroci, so si drsalke izdelali sami iz kosov žice in podobnih materialov.

V številnih kulturah se gospodarska dejavnost ali preživetje prepleta z zabavo in prostočasnimi dejavnostmi. To velja tudi za drsanje in razvoj drsalok kot pripomočka za premagovanje ledenih površin, je povedal dr. Tomaž Pavlin, ki preučuje zgodovino športa na fakulteti za šport.

Drsališča sodijo med tako imenovane zimske radosti, ki so bile sestavni del počitnic in preživljanja prostega časa. Je pa seveda drsanje zelo stara dejavnost, pri nas znana iz Valvazorjevih upodobitev Cerknškega jezera, ki bi jih lahko primerjali z upodobitvami holandskih slikarjev tistega časa, meni mag. Gojko Zupan, umetnostni zgodovinar.

Drsanje kot šport in rekreacija se je začelo razvijati v Ljubljani konec 19. stoletja in je do druge svetovne vojne doživelo izjemen razcvet.

V tem času je bilo v Ljubljani več drsališč, ni pa še povsem raziskano, kdaj so se drsali na zaledenelih jezerih, bajerjih, ribnikih, rekah in potokih.

Najstarejše ljubljansko drsališče je bilo tako imenovano Kernovo drsališče. O njem so leta 1909 zapisali:

»Spomin na Kern. Ljubljanski prebivalci se še dobro spominjajo, kako živahno je bilo svoj čas na trnovskem Kernu. Ob nedeljah, tako kakor ob delavnikih, so bili sestanki mladih in starih le na častitljivem Kernu, kjer je drsalcem in gledalcem v zabavo še igrala že umrla godba realcev. Pomarančarji in smokvarji so prinesli okrepčila, kočevskega krošnjarja ni nikoli manjkalo, Monte Carlo so pa imeli vajenci pod hrastom s 'prlafurjem in fucanjem'. Skratka, Kern je bil koncentracija zimskih zabave. Še je Kern, a samo po imenu, sicer pa zapuščen. Le otroci in revnejši dijaki ga po malem še obiskujejo, od njih pa malo vstopnino pobirata dve stari ženici. Ko nekega dne ni bilo teh, je hlapec Fran Dernovšek porabil priliko in se kar na svojo roko etabliral za blagajničarja. Kdor mu je plačal, je smel drsati, kdor pa ne, je sfrčal z leda. Slednjič je prišel na vrsto policijski stražnik, ki je preskrbel, da bode nepoklicani blagajničar dajal obračun pred sodiščem.«

Kernovo drsališče je zajemalo območje za trnovsko cerkvijo, kjer so nekoč kopali glino za mestno opekarno.

Na tako imenovanih naravnih drsališčih so igrali tudi hokej.

V Ljubljani je bilo nekoč znanih več drsališč, na primer koseški bajer. Zelo znan je bil zaledeneli tivolski ribnik, kjer so imeli tudi vso potrebno infrastrukturo. Tu so bile garderobe in slaščičarna, zraven je bila čolnarna, kjer so v ne zimskem času sposojali čolne na vesla.

Drsanje je bilo najprej vezano na zunanje površine. Tudi Bled z otokom je bil pozimi dostopen peš – ko so bile zime takšne kot na Cerknškem jezeru. Tam so tudi kegljali na jezeru. Na tako imenovanih naravnih drsališčih so igrali tudi hokej.

Aktualna drsališča v Ljubljani:

1. Drsališče nad mestom – Nakupovalno središče Aleja

Drsališče nad mestom je na strehi nakupovalnega središča Aleja v Šiški in je edino drsališče na strehi v Ljubljani. Obsega 1000 m² drsališča in 140 metrov dolge ledene steze, ki se raztezajo zunaj večnamenskega igrišča.

2. Drsališče Ledena pravljica na Pogačarjevem trgu

Na Pogačarjevem trgu bo do 29. februarja 2024 urejeno drsališče. Drsali bomo lahko vsak dan, od 11. ure naprej, izjema so le srede in četrtni, med 18. in 22. uro (curling), ter ponedeljki in torški, med 11.

in 13. uro, ko bodo na drsališču potekali tečajni drsanja za šole in vrtce.

3. Drsališče Zalog

V okviru dvorane poteka možnost rekreativnega drsanja. Možna je izposoja drsalok.

4. Drsališče Supernova Rudnik

Na zunanjem prireditvenem prostoru pred Nakupovalnim centrom Supernova Ljubljana Rudnik obratuje drsališče vsak dan, med 10. in 22. uro. Možna je izposoja drsalok.

5. Drsališče v ZOO Ljubljana

V ZOO Ljubljana so uredili manjše drsališče na velikem dvorišču, tik poleg bazena morskih levov. Možna je tudi izposoja drsalok ter pingvina (pomoč za drsanje), imajo tudi nekaj čelad, bolje pa, da svojo vzamete s seboj! Prav tako so na voljo topla pijača in priboljški (vaflji in hodok). Obiskovalci ZOO Ljubljana lahko brezplačno drsate v ZOO Ljubljana do 16.30. Ko se živalski vrt ob 16.30 zapre, lahko kupite vstopnico za dva evra, s katero imate vstop na drsališče ter se zabavate kar do 19. ure!

Besedilo: Radio Prvi, Sledi časa in LL

Kje so časi, ko smo pozimi drsali na Blejskem jezeru?

Ponudba na Soriški planini je letos bogatejša tudi za nočno sankanje

Izlet za splet

Sankanje je nov trend

Piše: Katja Beck Kos, Rajzefiber

veščin turnega smučanja, je kot nalašč za preživljanje zimskih dni staro dobro sankanje.

Da vidimo, kam bi se naš prijatelj CHAT GPT odpravil na sankanje v Sloveniji. Odprem svoj dostop na <https://chat.openai.com/> in povprašam tole digitalno orodje kar se da vljudno:

Jaz: »Pozdravljen ChatGPT! Bi mi lahko pomagal pri iskanju sankališč v Sloveniji?«

ChatGPT_ »Seveda, z veseljem vam bom pomagal najti informacije o sankališčih v Sloveniji! Navedite mi, ali imate katero koli posebno lokacijo v mislih ali iščete splošne informacije o sankališčih po državi?«

Jaz: »Nimam nobenih lokacij v mislih, morda izpostaviš nekaj najboljših. :)«

Zima je končno prišla v naše kraje: snega je dovolj, da je večina smučišč odprtih, tekaške proge so se napolnile, Matjaževi gradovi izpod Pece so lahko v mrazu poznojanuarskih dni pričarali pravo čarobnost. Za vse nas, ki nismo navdušeni nad stanjem v vrsti za vlečnico na prepornih smučiščih in se radi družimo tudi med spustom navzdol, radi zagrizemo v hrib in se nadihamo svežega zraka, a ne premoremo znanja in

Takole mi odgovori:

ChatGPT_ »Seveda, Slovenija ima nekaj čudovitih sankališč, ki so priljubljena med obiskovalci. Tukaj je nekaj najboljših sankališč v Sloveniji:

1. **Rudno polje** - V bližini Kranja, to sankališče ponuja odlične pogoje za sankanje.
2. **Straža Bled** - Na Blejskem jezeru lahko uživate v sankanju s pogledom na slikoviti otok in grad Bled.
3. **Kranjska Gora** - Znano smučišče, ki v zimskem času ponuja tudi odlične možnosti za sankanje.
4. **Pokljuka** - Ta visokogorska planota ponuja nekaj odličnih sankališč, kjer lahko uživate v naravi.
5. **Bohinj** - Območje okoli Bohinjskega jezera ponuja nekaj možnosti za sankanje in hkrati omogoča prečudovit razgled na okoliške gore.
6. **Cerkno** - Smučarsko središče Cerkno ponuja tudi sankališče, primerno za vso družino.

Vedno je priporočljivo preveriti aktualne razmere na spletnih mestih smučarskih središč ali v lokalnih turističnih informacijskih centrih, da se prepričate o razpoložljivosti sankališč in varnostnih pogojih. Srečno s sankanjem v čudoviti Sloveniji!«

Jaz: »Super, hvala! Katere pa bi priporočal za popoldanski obisk za štiričlansko družino?«

ChatGPT_ »Za popoldanski obisk s štiričlansko družino bi bilo priporočljivo izbrati sankališče, ki ponuja dobre pogoje za družine, morda s prijaznimi progami in varnostnimi ukrepi. Tukaj so nekatera sankališča, ki bi bila primerna za družinski popoldanski izlet:

1. **Straža Bled**: Sankanje na Blejskem jezeru je lahko zabavno za vso družino, območje je prelepo, še posebno ob sončnem zahodu.
2. **Kranjska Gora**: Sankanje v Kranjski Gori je primerno za vse starosti, smučišče običajno ponuja tudi večerne ure.
3. **Pokljuka**: Na Pokljuki so na voljo nekateri manj zahtevni tereni za sankanje, kar je lahko idealno za družine.
4. **Bohinj**: Območje okoli Bohinjskega jezera je mirno in lepo, primerno za družinski izlet s sankanjem.
5. **Cerkno**: Smučarsko središče Cerkno ponuja tudi sankališče, ki je primerno za družine.

Preden se odpravite, preverite odpiralne čase, cene in morebitne omejitve na spletnih straneh ali pokličite informacijski center smučišča, da zagotovite, da boste imeli čudovito in varno popoldne s svojo družino.«

Ker pa prihajam s Štajerske, vseeno povprašam po bližnjih lokacijah:

Jaz: »Uf! To pa je izbire! Morda priporočiš vseeno še kakšno na Štajerskem?«

ChatGPT: »Seveda, tudi na Štajerskem obstajajo odlična sankališča. Tukaj so nekatera, o katerih lahko razmislite za obisk:

1. **Mariborsko Pohorje**: Smučišče Mariborsko Pohorje, ki leži nad Mariborom, ponuja tudi sankanje in je primerno za družine.
2. **Ribniško Pohorje**: Na drugi strani Pohorja, na območju Ribniške koč, lahko najdete urejeno sankališče.
3. **Peca**: Na območju Dravske doline je Peca, ki ponuja lepo sankališče s čudovitim razgledom.
4. **Radlje ob Dravi**: V Radljah ob Dravi je smučišče Radlje, ki med zimsko sezono ponuja tudi sankanje.

Pred odhodom preverite aktualne informacije in pogoje na spletnih straneh ali pokličite lokalne turistične informacije, da si zagotovite prijetno izkušnjo na sankališču na Štajerskem.«

Zimsko sankanje na Ljubelju

Sankanje postaja ponekod celo bolj priljubljeno kot smučanje

Vidim, da mu dela nekaj preglavic definicija Štajerske (komu pa ne?!), vendar postreže z dobro izbiro.

Na podlagi njegovih navodil in seveda dodatnega brskanja po spletu (ali podvprašanjih) o snežnih razmerah, odpiralnih časih ipd. vsekakor lahko pripravim prijeten zimski popoldan za našo družino ali širšo družbo.

Za konec preverim, ali tako dobro pozna tudi tisto zelo lokalno prevozno sredstvo – pležuh. No, ni prav poučen – govori namreč o obutvi, morda bolj derezah kot tistih noro hitrih sedežih na eni smučki.

Chat GPT je vsekakor pripravno orodje za pripravo osnutkov in pisanje besedil, za avtohtone lokalne vsebine, kot so pležuhi, pa ostajajo vodilni strokovnjaki lokalni prebivalci in turistična društva. In prav je tako!

Idrična Alpska vasica

Kranjska Gora – za družinske zimske radosti

V Kranjsko Goro se radi odpravimo v zimskem času, saj nudi odlično smučišče in sankališče za najmlajše. Kranjska Gora je še veliko, predvsem je odlična družinska destinacija z obilico aktivnosti v naravi.

V Kranjsko Goro se radi odpravimo predvsem na smučanje, saj so tamkajšnja smučišča primerna tako za začetnike kot izkušene smučarje. Smučarske proge in žičnice niso razporejene le na območju Kranjske Gore, pač pa se raztezajo tudi po pobočjih Vitranca in obsegajo smučišča v Podkornu, Gozdu Martuljku in Planici. Žičnice delujejo tudi v Mojstrani in v Ratečah. Smučišča povezuje sistem, ki ima 13 vlečnic, 4 štirisedežnice in eno dvosedežnico.

Smučarske proge se nahajajo na različnih nadmorskih višinah, v povprečju med 800 in 1200 metri. Tudi težavnost smučarskih prog je različna, saj so nekatere proge namenjene otrokom, druge proge pa so zahtevnejše, kot je na primer tekmovalni poligon v Podkornu.

Smučišče za vso družino

Z mulcem v Jasna Chalet Resort

v Kranjski Gori je na voljo veliko apartmajev, spletno stran Kamzmulcem pa je najbolj prepričal Jasna Chalet Resort, saj nudi nekaj, kar nihče drugi ne – jutranjo in večerno idilo jezera Jasna, ki vas bo napolnila z energijo neokrnjene narave, prečudovitimi razgledi in spokojnostjo.

Spletno stran Kamzmulcem je prepričal Jasna Chalet Resort

Med 11 in 12. 3. 2023 bo v Kranjski Gori potekala tekma za pokal Vitranc.

Dobrodelni Ski Open Rotary Cluba Zgornji Brnik za nove generacije smučarjev!

Kranjska Gora 9.3.2024

Vabljeni na dobrodelno tekmovanje in druženje z dobrimi ljudmi, na katerem bomo zbirali prispevke za mlade smučarje in smučarke. Spustite se po postavljeni progi na znamenitem Kekcu – primerni tako za začetnike kot izkušene smučarje, ali pa **podprite našo dobrodelnost SKIUP5 na SMS 1919 ali darujte preko QR koda.**

S svojimi prispevki in donacijami boste podprli mlade, obetavne tekmovalce in bodoče zmagovalce, saj bomo vsa zbrana sredstva namenili za startnine na regionalnih in državnih tekmovanjih, za člane smučarskih klubov ter za projekt 'Solar smuča'.

Besedilo: LL

Ste razpoloženi za navijanje?

Planica – športni raj pod Poncami

Prva asociacija ob omembi Planice so zagotovo smučarski skoki. Ugodne razmere za razvoj tega športa so alpsko dolino na skrajnem severozahodu Slovenije trdno postavile na zemljevid največjih smučarsko skakalnih tekmovanj. Tu so padali rekordi in mejniki, do kam lahko poleti človek na smučeh – vse od Bloudek-Rožmanove skakalnice do Goriškove velikanke, ki danes sodi med največje smučarsko skakalne naprave na svetu. Od kar je urejen sodoben Nordijski center, pa je Planica pravo doživetje tako za športnike kot obiskovalce tudi druge dni v letu.

Spektakularne tekme na planiški letalnici

Marca slikovita dolina v neposredni bližini meje z Italijo in Avstrijo gosti največji športni in zabavni spektakel v Sloveniji. Planica je namreč tradicionalno prizorišče finalne tekme svetovnega pokala v smučarskih skokih, ki ga ponavadi obišče več deset tisoč obiskovalcev. Letos bo tekma potekala **med 21. in 24. marcem 2024**. Zagotovite si svojo vstopnico in bodite del zimskega spektakla v idiličnem okolju doline pod Poncami!

Smučarsko tekaške tekme

V Planici so že v dvajsetih letih prejšnjega stoletja potekale tudi smučarsko-tekaške tekme. Z ureditvijo Nordijskega centra pa je Planica prišla tudi v koledar šprinterskih tekem svetovnega pokala v tem zimskem športu. Lani med 22. februarjem in 5. marcem je Planica postala prizorišče največjega športnega dogodka v zgodovini Slovenije – FIS svetovnega prvenstva v nordijskem smučanju.

Nordijski center Planica

Druga zabava

V Nordijskem centru imajo tudi Snežni tunel, ki se nahaja v podzemni garaži osrednjega objekta in se razprostira v kar 3 nadstropjih. Od maja do konca jeseni je urejena tekaška proga tako za klasično kot tudi za drsalno tehniko. Na smučeh tečete v pravih zimskih razmerah, saj se notranja temperatura zraka giblje okoli – 2 stopinje Celzija. V t.i. Vetrovniku, lahko podoživite občutek letenja.

Besedilo: LL

Ste že kdaj lebdeli?

Učinki savne na telesno težo in zdravje

Piše: Jan Veleušić, kineziolog in vodja Športne Klinike

Savna je že dolgo cenjena ne samo kot prostor za sprostitve, ampak tudi zaradi svojih potencialnih koristi za zdravje in uravnavanje telesne teže. V tem članku si bomo pogledali, kako savna v resnici vpliva na telesno težo, kako učinkovita je kot metoda hujšanja, kakšni so vplivi na splošno zdravje in kako se primerjata klasična, finska savna in infrardeča savna. Dobrodošli v svet savn in hujšanja, kjer bomo skupaj razkrili resnice in ovrgli mite.

Vloga savne pri hujšanju

V nekaterih centrih vidimo pred savnami tehtnice, da lahko uporabniki spremljajo kako hitro pada številka. Pa je to res zaradi porabe maščobe ali česa drugega?

Savna spodbuja potenje, kar lahko vodi dočasne izgube telesne teže zaradi izgube vode, kar pa ne pomeni, da izgublamo tudi maščobne obloge. Veliko je govora o temu, da savna z dvigom srčnega utripa in potenja povzroči pospešitev metabolizma in posledično porablja telesno maščobo. V resnici se metabolizem pospeši le za kakšnih 20%, kar pomeni, da v kolikor se savnamo celo uro, porabimo dodatno nekaj manj kot 50kcal (kar ne zadostuje za malo boljši bonbon). Za primer, hoja lahko metabolizem začasno pospeši za 250-700%.

Savna tako sama po sebi ni dovolj učinkovita, da bi lahko rekli, da zaradi nje hujšamo. V Športni Kliniki svojim varovancem v sklopu Shujševalnega programa koriščenje savne svetujemo kot del celostnega pristopa, ki seveda mora v prvi vrsti vključevati veliko telesne aktivnosti in urejene prehrane. Šele na to razmišljamo o dodatnih metodah, ki lahko pripomorejo k vsemu skupaj. Posredno savna tako ima nekaj mehanizmov preko katerih vpliva na našo vitalnost, o tem pa v nadaljevanju.

Kaj je razlog začasnega padca telesne teže?

Pri uporabi savne se seveda močno potimo in izgublamo tekočino. Izguba tekočine lahko privede dočasne izgube telesne teže, kar pa hitro dobimo nazaj, ko se ponovno hidriramo. Da bi hidracija po savni bila učinkovita, je smiselno piti veliko vode pred, med in po uporabi savne, še boljše, če noter dodamo kakšen ščepec soli.

Kakšni so vplivi na splošno zdravje?

Ne glede na to, da smo rekli, da savna ne more biti edina metoda s katero pridemo do vitke postave, lahko takšno okolje še vedno pozitivno vpliva na naše zdravje in posredno tudi malo na hujšanje.

Iz vidika **kardiovaskularnega zdravja** je bilo narejenih kar nekaj raziskav, ki kažejo, da lahko redna uporaba savne pozitivno vpliva na vaše srce in ožilje! Zaradi višjih temperatur se pospeši srčni utrip in naše žile se razširijo (vazodilatacija). Po savni pa običajno hladno prhanje povzroči nasprotni učinek, vazokonstrikcijo – zožitev žil. Izmenično izpostavljanje vročemu in hladnemu okolju tako izboljša kardiovaskularno prilagoditev.

Tudi iz vidika **telesne vzdržljivosti** oz. po domače »kondicije« lahko vidimo pozitivne učinke. Rezultati nekaterih raziskav so pokazali, da se poveča število rdečih krvničk (rdeče krvne celice po žilah prenašajo kisik od in do mišic). Tukaj bi lahko rekli, da ima podoben učinek kot neka res lažja telesna aktivnost, vsaj iz vidika odziva telesa, če že ne porabe maščobe.

Zanimive ugotovitve so tudi iz vidika **vzdrževanja mišične mase**, kar je zanimivo za vse in ne le športnike. Po 30. letu starosti namreč vsi začnemo izgubljati mišično maso po naravni poti (pojav se imenuje sarkopenija), kar na dolgi rok pomeni relativno več maščobe (če tudi skozi leta ne pridobivamo dodatne maščobe,

Fotografija: Sava Turizem d.o.o., photo: Dean Duboković

Sproščanje v savnah Term Banovci

ampak le izgublamo mišice, bo vsako leto v telesu % maščobe večji). Ohranjanje mišične mase skozi leta nam v starosti zagotavlja večjo kvaliteto življenja. Savna tukaj lahko pripomore in saj vsaj delno upočasni izgubo puste telesne teže! Izpostavljanje tako vročim okoljem namreč dvigne nivo **rastnega hormona** kar posredno vpliva na našo mišično maso. V različnih raziskavah so merili rastni hormon in ugotovili, da večja kot je izpostavljenost in večkrat kot jo obiščemo, večji so učinki. Na primer pri obisku savne 2x 15min na 100°C se lahko rastni hormon poviša kar za 5x.

Rastni hormon pa ni edini hormon na katerega savna vpliva. Hormonov je kar nekaj, izpostavili pa bomo še enega, ki vas bi morda zanimal. Savnanje namreč izboljša telesno občutljivost na **inzulin**, kar pripomore k uravnavanju krvnega sladkorja in posredno podpira tudi proces hujšanja.

Redna uporaba savne ima vpliv tudi na naše **duševno zdravje** in dobro počutje. To ni le v naši glavi, ko smo na dopustu, saj so dokazali, da dejansko skozi fiziologijo telesa lajša simptome depresije, spodbuja sproščanje hormonov sreče, izboljša kakovost spanja in vpliva na dobro počutje na večih ravneh.

Vse skupaj se sliši res super in morda lahko koga zamika, da bi namesto v telovadnico zavil v savno. Pri tem imejte v mislih, da sicer vse te ugotovitve res veliko obljublajo, vendar nič ne more nadomestiti gibanja, hoje ali telovadbe.

Infrardeča savna vs. tradicionalna, finska savna

Pri razpravi o savnah se pogosto odpira dilema med prednostmi infrardeče savne in klasične finske savne. Obe vrsti savne nudita

različne zdravstvene koristi, vendar obstaja nekaj razlik.

Finska savna, ki je med uporabniki morda bolj znana, deluje na principu segrevanja zraka v prostoru, kar posledično segreva tudi telo. Nasprotje ji predstavlja infrardeča savna, ki za ogrevanje telesa uporablja infrardeče žarke, pri tem pa zrak v prostoru ostane relativno hladen. Ta način omogoča, da se uporabniki savnajo pri nižjih temperaturah, kar lahko zagotovi daljše in prijetnejše savnanje, še posebej za tiste, ki so na začetku svoje poti uporabe savn in jim je intenziteta prevelika.

Rad bi tudi izpostavil, da je večina raziskav v zvezi z učinki savne, opravljenih v klasični finski savni s dolgimi intervali obiska. Glede na to, da je klasična finska savna bolj vroča in bolj intenzivna, lahko pričakujemo tudi več pozitivnih učinkov.

Zaključek

Savna ponuja številne potencialne koristi za zdravje in dobro počutje. Čeprav neposredno ne prispeva k izgubi maščob, lahko njena redna uporaba pozitivno vpliva na naše telo, podpira srčno zdravje in mentalno počutje. Kljub temu je pomembno, da savnanje kombiniramo z uravnoteženo prehrano in redno telesno aktivnostjo v kolikor želimo biti vitalni in zdravi. Če razmišljate o vključitvi savne v svojo rutino, je ključnega pomena, da to storite varno. Pred prvim obiskom, se vedno posvetujte z zdravnikom, še posebej, če imate kakršne koli zdravstvene težave.

Če imate dodatna vprašanja ali pa potrebujete kakšen nasvet, vas z veseljem usmerim ali pa svetujem. V kontakt lahko z mano stopite preko emaila info@sportnaklinika.si

Fotografija: Nina Kurmik

Terme 3000, Moravske Toplice

Zima stoletja

Med 13. in 15. februarjem 1952 je v Sloveniji neprenehoma snežilo tri dni in tri noči. Največ snega, več kot dva metra, je zapadlo na Tolminskem in v Planici. Snežni zameti so bili ponekod visoki do osem metrov.

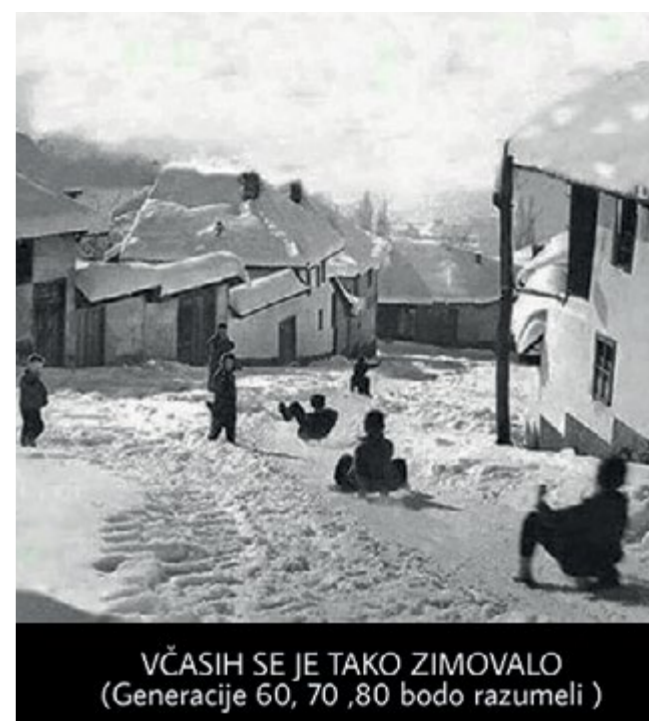
V Ljubljani so denimo namerili 146 cm snega. Da je šlo za rekord, ki mu ni para v vsej zgodovini meteoroloških merjenj, nam pove že podatek, da ni višina snežne odeje v prestolnici nikoli prej in nikoli pozneje dosegla enega metra. V Bovcu so namerili 188 cm snega, v Ratečah 240 cm, v Mariboru 88 cm in celo v Postojni skoraj meter – natanko 94 cm.

Generacija starejših, ki se te rekordne zime še spominja, pravi, da je bilo snega toliko, da so se videle le strehe, ponekod so se lahko prebivalci Ljubljane z ene strani ulice na drugo prebili izključno po snežnih rovih. Snega je bilo po nekaterih pripovedih toliko, da so meščani na ulico skakali kar skozi okna.

Nekateri so se do vasi prebili s smučmi in poskrbeli za najnujnejše zadeve ali obisk pouka. »V šolo smo hodili s smučmi in tudi skozi tunele, kako smo uživali. V šolo smo hodili eno uro, iz šole pa tudi tri ure. Včasih se je tudi že stemnilo, preden smo prišli domov,« priča eden od zapisov na facebooku.

Vir: Muzej novejšje zgodovine Slovenije in facebook stran Bilo je nekoč

**VČASIH SE JE TAKO ZIMOVALO
(Generacije 60, 70, 80 bodo razumeli)**

Grški otok Tilos

Trajnostni razvoj kot blagovna znamka na področju turizma

Blagovna znamka (brand) je proces ustvarjanja in ohranjanja identitete določenega izdelka, storitve, projektov in prizadevanje za modelno okoljsko in energetske skupnosti, ki odraža posebno dodano vrednost v smislu okoljskih in družbenih koristi. Blagovna znamka mora zato postati tudi trajnostni razvoj, kar v določeni meri v svetu že je. Eden od primerov je srednjeameriška država Kostarika, ki se že vrsto let ravna po smernicah trajnostnega turizma. Predvsem se ponaša z lepo naravo in možnostmi ogleda živali v naravnem okolju in možnost aktivnega oddiha. 93 odstotkov energije je iz obnovljivih virov, 30 odstotkov ozemlja pa je naravni rezervat. To, da je obisk te države drag, jo najbrž obvaruje pred množičnim cenim turizmom, kar pa njeni ekonomiji ne škodi.

Zdi se, da dogovori na globalni ravni sicer gredo v smeri trajnostnega razvoja, vendar v praksi skoraj ne dosegajo rezultatov, ki si jih zastavljajo. Videti je, da je razlog v tem, da ljudje v evolucijskem procesu nismo dovolj pozorni na nekaj, kar ni neposredna grožnja, in menimo, da nam korist pripada ne glede na to, ali škodi razvoju v prid prihodnjih generacij. Kljub temu, da nimamo rezervnega planeta, kljub temu, da si je Evropska unija zastavila projekt zelene obnove, ki zahteva politično-ekonomsko in etično sposobno družbo, kljub temu, da obstajajo (sicer redki) delujoči samozadostni utopični primeri kot je grški otok Tilos, trajnostni razvoj še ni povsem delujoča blagovna znamka, ki bi prinašala pričakovane rezultate.

Mali sredozemski otok je dobitnik okoljsko-energetske nagrade (EU Sustainable Energy Award) in nagrade javnosti Evropske unije za obnovljive vire energije. S svojo pestrostjo predstavlja velik ekološki park, ima tudi močno tradicijo na področju glasbe in poezije. Je otok peščenih plaž, neokrnjene narave, srednjeveških gradov ter tradicije, ki uživa na otoku posebno spoštovanje. Otok je primer, da je treba delovati od spodaj navzgor in primer družbene odgovornosti ter tega, kako je treba uporabljati evropske sklade za lokalni, regionalni in državni razvoj s podporo znanstvene skupnosti, izobraževanjem v smislu predznanja o naravi in poglobitve tistega, kar že vemo in kar so v praksi izkusili drugi in je poleg izboljšanja okolja prineslo tudi izboljšanje na ekonomskem področju.

Vse to velja tudi za turizem, ki je ena od pomembnejših vej gospodarstva tudi v Sloveniji.

Pri nas še vedno ni dovolj razvito zavedanje, da moramo biti drugačni. Nikoli ne bomo destinacija za zelo petične, tiste, ki si želijo zlatih pip v kopalnicah. To imajo drugje, mi pa moramo izkoristiti tisto, kar imamo in naša blagovna znamka je gotovo naravna danost, tradicija in zgodbe, izvirajoče iz njih, kar vse je v prid trajnostnemu razvoju. Opaziti je pomanjkanje atraktivnih zgodb o posamezni destinaciji, če pa že obstajajo, so poenostavljene in prilagojene cenenu zgodbarstvu za množice.

Grad Strmol je zaslovel z zgodbo o Hribarjevih.

Sigmund Freud v Škocjanskih jamah

Ena zanimivih pripovedih je o Škocjanskih jamah, ki so se nekdaj imenovala Rudolfove. Te je za veliko noč leta 1898 obiskal Sigmund Freud, ki se je na sežansko postajo pripeljal iz Trsta. O obisku tega podzemnega bisera Krasa je pisal svojemu bratu. Opisuje kapniške formacije, preslice, zavese, kamnite tvorbe v obliki koruznih storžev, pogače, reko in drugo, pa tudi šaljivega domačina, vodnika, ki naj bi jame odkril in ga označil kot genija. Jame primerja z Dantejevim Peklom iz Božanske komedije. Med sprehodom v podzemlju je srečal tudi dunajskega župana dr. Luegerja, ki ga imajo za začetnika sodobnega antisemitizma in je imel močan vpliv na Hitlerja. Srečanje velikega psihoanalitika, Juda Freuda, in sovražnika Judov, Luegerja, je simbolno potekalo ravno v slovenskem podzemlju.

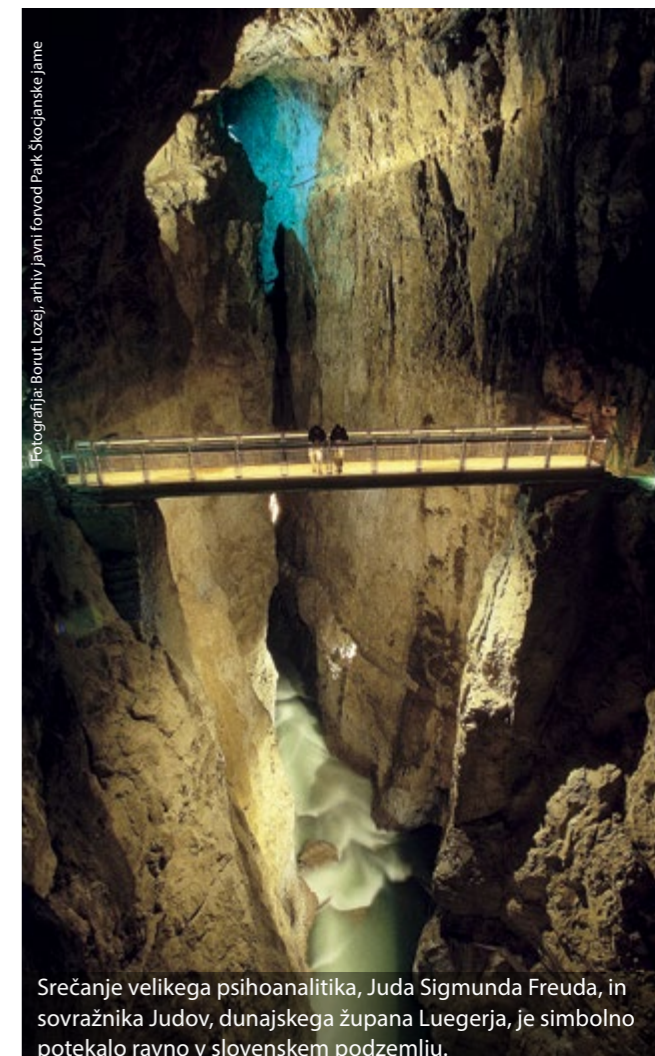
Drugi niz zgodb, ki so lahko del turističnega trajnostnega brenda, ki ne stanejo nič in ne onesnažujejo okolja, so zgodbe o slovenskih gradovih, ki večinoma propadajo. V Nemčiji slovi po gradovih dolina Rena, dežela srednjeveških gradov, v Franciji so ob najdaljši francoski reki Loari pravljicni gradovi, od katerih večina spada v Unescovo kulturno dediščino, Britansko otočje ceni kot eno največjih bogastev svoje države gradove ... V slovenski književnosti je niz povesti, pesmi in romanov, iz katerih je mogoče črpati pripovedi: Prešernova Turjaška Rozamunda, Jurčičev Jurij Kozjak, slovenski janičar (obstajajo samo sledovi gradu Kozjak nad Selcami pri Trebnjem), njegov roman Janez Gremčič (o starem in novešem gradu Soteska v dolini Krke), Bogenšperk slovi po Valvasorju, Strmol po Hribarjevih in še bi lahko naštevali ... Tudi anekdote o gradovih lahko dajo zanimiva pa tudi dovtipna gesla, ki lahko pospešijo promocijo zgodovinskega turizma, naravnega v tisti del trajnostnega razvoja, ki podpira tradicijo in prinaša posebno dodano vrednost. Taka je anekdota iz spominov Janeza Trdine o tem, kako sta France Prešeren in Andrej Smole veseljačila na gradu Prežek in je oskrbnik lastnika gradu Smoleta opozoril, da tlačani ne dajejo desetine, ta pa mu je odgovoril, da mu niso nič dolžni. V Žužemberku sredi kraja stoji grad, v katerem je leta

1575 na grajskem dvorišču udomačena medvedka ubila ženo Ivana Turjaškega, Ano von Eck. V spomin na tragični dogodek so sredi dvorišča zasadili lipo, ki je zelenela 424 let in so jo leta 1999 posekali.

Kolonizacija okolja, prvenstveno razmišljanje zgolj o tehnologijah (količina ogljikovega dioksida v zraku je za 50 odstotkov večja kot pred industrijsko revolucijo), prepletenost s toksičnimi ideologijami, vse to vodi v bodočnost, ki ne bo prijazna Sloveniji in s tem tudi turizmu ne. Nedavna pandemija nas opozarja, da nismo neranljivi, da moramo združiti izkušnje, znanje in vedenje. Slovenska ustava v 72. členu državljanom zagotavlja zdravo življenjsko okolje, obstaja pa tudi zakon o kolektivnih tožbah, ki omogoča zahtevke iz naslova odškodninske odgovornosti zaradi povzročitve okoljske nesreče, kot jo določa zakon o varstvu okolja. Slovencem omogoča tožbe na področju varovanja okolja, vendar vsaj do leta 2019 ni bila vložena še nobena, kar priča o premajhni osveščenosti o trajnostnem razvoju, morda pa tudi o predragih tožbenih postopkih.

Trajnostni razvoj na splošno zahteva kakovost, etiko, sonaravno uravnoteženost in ekonomsko sprejemljivost. Prav na področju turizma je mogoče to doseči tudi s promocijo naravnih danosti, rastlinske in živalske pestrosti, trajnostne rabe prostora, spoštovanje tradicije in kulture. Upoštevač raznolikost Slovenije in njene naravne danosti, pa tudi kakovost življenja prebivalcev Slovenije, bi moral trajnostni razvoj postati naša blagovna znamka, tudi v turizmu. Osnova za to pa je izobraževanje od najnižje do najvišje stopnje izobraževalnega procesa.

Besedilo: Maja Smole Đorđević

Srečanje velikega psihoanalitika, Juda Sigmunda Freuda, in sovražnika Judov, dunajskega župana Luegerja, je simbolno potekalo ravno v slovenskem podzemlju.

Gregorjevo velja za prvi pomladanski dan.

Prvi pomladanski dan ali praznik luči

Na predvečer godu sv. Gregorja (12. 3.) otroci po vodi spustijo 'gregorčke' – hiške in druge predmete z dodanimi gorečimi svečami. S tem zaznamujejo prihod pomladi in se spomnijo tradicije obrtnikov, ki so na ta dan nehali delati ob luči.

Na predvečer godu sv. Gregorja (12. 3.) otroci v nekaterih krajih na Gorenjskem in v okolici Ljubljane po vodi spustijo 'gregorčke' – miniaturne splave s hiškami in druge predmete, ki jih osvetlujejo prižgane sveče. 'Gregorčke' otroci izdelujejo doma – praviloma s pomočjo staršev, v šolah in vrtcih v okviru tehniških dni ter likovne in tehnične vzgoje. Izdelane 'gregorčke' 11. marca popoldne pred mrakom prinesejo na mesto, kjer lokalni organizatorji pripravijo spuščanje 'gregorčkov' po vodi. Otroci s tem zaznamujejo prihod pomladi in se spomnijo šege čevljarjev, kovačev in drugih rokodelcev, ki so na ta dan nehali delati ob umetni luči ter so po vodi spustili luč.

Spuščanje gorečih predmetov po vodi na predvečer godu sv. Gregorja, ki se je v drugi polovici 20. stoletja dosledno preneslo na otroke, je med kraji s to tradicijo najbolj živo v Trziču, Kropi in Kamni Gorici. Od začetka druge svetovne vojne do sedemdesetih let 20. stoletja je spuščanje 'gregorčkov' zamiralo. V zadnji četrtini 20. stoletja je zanimanje za to šego predvsem zaradi lokalnih turističnih organizacij in šol, ki so izdelovanje 'gregorčkov' vključile v svoj vzgojno-izobraževalni program, ponovno naraslo.

V zadnjih letih je spuščanje gregorčkov priljubljeno ob Gradašnici v Ljubljani, širi se na Štajersko in drugam. Na Gorenjskem (Trzič, Kropa, Kamna Gorica, Železniki, Zgornja Bela, Spodnja Bela, Srednja Bela, Suha, Voglje, Cerklje, Spodnji Brnik) in v okolici Ljubljane (Šentvid, Tacen, Ig, Dob, Domžale) so na predvečer godu sv. Gregorja rokodelci (v Trziču čevljarji, v Kropi in Kamni Gorici kovači, na Beli žbičarji, drugje drugi rokodelci in kmetje) po vodi spustili luč. S tem se je simbolično končalo delo ob umetni svetlobi, saj je bil dan že dovolj dolg, da so delali le od jutra do mraka.

V Trziču so rekli, da so 'vuč vrgli u vodo', v Šenčurju, da so 'luč dali v vodo', v Vogljah so 'spustili ogenj v bajer', v Voklem so 'kurili

gregorčke', na Suhi so 'gregorja zakurili', v Železniki so 'zanesli luč v vodo'. Vsaj po prvi svetovni vojni, ponekod pa že prej, so šego prevzeli otroci in vajenci. Prizorišča, kjer so spuščali 'gregorčke', 'barčice', 'hišice' ipd., so bila ob rekah, vaških potokih, bajerjih ali rakah. Po vodi so spustili različne predmete, ki so goreli – sprva deske, peharje, rešeta, cambohe, sita ipd. Že pred prvo svetovno vojno se je v ta namen uveljavilo izdelovanje plavajočih hišk ali barčic iz lesa in papirja. V teh hiškah ali barčicah so prižgali svečo in hiško postavili na vodo, da je voda odnesla luč. Vsaj v letih med obema svetovnima vojnama se je med otroki razširila navada, da so na hiške pritrdili vrvice, s katerimi so jih držali, da so plavale na vodi, potem pa jih potegnili k sebi in odnesli domov. Gregorjevo velja za prvi pomladanski dan. V 16. stoletju so stari julijanski koledar zamenjali z gregorjanskim, takrat se je god sv. Gregorja, ki je prej sovpadal s pomladanskim enakonočjem, premaknil na 12. marec.

Tradicija spuščanja gregorčkov je najbolj živa v Trziču.

Prvi znani zapis pregovora 'sveti Gregor luč v vodo verže' in opis spuščanja 'gregorčkov' sta bila objavljena v časopisu za šolo in dom Šolski prijatelj leta 1854.

Gregorjevo danes nadaljuje tradicijo spuščanja luči po vodi na predvečer godu sv. Gregorja. Tam, kjer je tradicija živa, večinoma ohranjajo lokacijo spuščanja gorečih predmetov po vodi ter dan populariziranja in predstavljanja te šege. Otroci 'gregorčke' po vodi spuščajo v spomin na nekdanji letni zaključek rokodelskega dela ob umetni svetlobi, dogodek ohranja spomin na zgodnejša pričevanja o šegi in njene temeljne značilnosti. Dogodek predstavlja nadaljevanje tradicije, ki korenini vsaj v 19. stoletju. Zaradi otrokom priljubljenega načina srečevanja z dediščino se razvija tudi v krajih, v katerih spuščanje gorečih predmetov po vodi na gregorjevo ni bilo v navadi.

Tradicija je vpisana v Register žive kulturne dediščine, ki omogoča razvijanje pozitivnega odnosa do lokalne dediščine in ohranitev preoblikovane šege na lokacijah s tovrstno tradicijo.

Besedilo: Register žive kulturne dediščine

Dogodek predstavlja nadaljevanje tradicije, ki korenini vsaj v 19. stoletju.

Tradicija je vpisana v register žive kulturne dediščine.

V Etnografskem muzeju bo 9. marca delavnica izdelave gregorčkov za najmlajše.

Delavnica izdelave gregorčkov

V Etnografskem muzeju Slovenije se lahko 9. 3. 2024, ob 11. uri, udeležite ustvarjalne delavnice, na kateri boste iz razgradljivih materialov izdelovali hišice – gregorčke, ki jih boste 11. marca, na predvečer gregorjevega, lahko spustili po Gradašnici in tako proslavili začetek pomladi. Delavnica je primerna za otroke, stare od 5. leta dalje. Cena: 5,00 € Prijave so obvezne na katarina.nahtigal@etno-muzej.si.

Tržiška šega 'Vuč u vodo' nedvomno spada med najlepše in najtežje pričakovane dogodke v koledarskem letu.

V Tržiču gre 11. marca Vuč v vodo

Gregorjevo ali 'Vuč u vodo' je tržiška šega, ki je v preteklosti živela med domačimi čevljarji. Na ta dan so namreč v svojih delavnica prenehali delo pri luči. Tržiška šega 'Vuč u vodo' nedvomno spada med najlepše in najtežje pričakovane dogodke v koledarskem letu. Šego obujamo 11. marca, na predvečer sv. Gregorja.

Čevljarji vajenci so svoje mojstre prosili za dovoljenje izdelati hišice med 'šihtom' (delovnim časom). Vsak vajenec je zgrabil najbližji 'camboh' (pehar ali košaro), ga napolnil z oblanci, vse skupaj pomešal z močnim lepilom, zažgal in pehar spustil po vodi. Ker čevljarjskih vajencev v Tržiču ni več, to šego obujajo otroci tržiških vrtcev in šol. Na predvečer gregorjevega se zberejo in spustijo hišice po Tržiški Bistrici. Program popestri večdnevna razstava gregorčkov tržiških otrok in številni spremljalni dogodki.

Letošnje gregorčke so ustvarili učenci in učitelji Osnovne šole Tržič.

Vsako leto pri organizaciji prireditve izmenično sodelujejo šole in vrtec. Letošnje gregorčke so ustvarili učenci in učitelji Osnovne šole Tržič. Izbrani izdelki so na ogled na razstavah v nakupovalnih središčih Supernova Kamnik in Supernova Kranj, kjer si na panojih lahko preberete tudi zanimivosti o sami šegi. Razstavo gregorčkov si prav tako lahko že ogledate v izložbah na ulici Trg svobode v Tržiču. Že nekaj let si prizadevamo, da bi poleg učencev in predšolskih otrok vključevali tudi ponudnike, ki delujejo v mestnem jedru. Nekaj se jih vsako leto z veseljem odzove na pobudo za okrasitev mestnega jedra z gregorčki.

Razstava na temo gregorjevega bo na ogled v Galeriji Atrij Občine Tržič. Pripravlja jo Tržiški muzej. Na razstavi bo mogoče spoznavati dediščino gregorjevega, ki je tesno povezana z življenjem in delom

Otvoritev razstave v Galeriji Atrij Občine Tržič bo v četrtek, 7.marca ob 18.00 uri.

tržiških čevljarjev. Ti so pri delu uporabljali posebne čevljarjske svetilke – luči na gavge –, na gregorjevo pa so, kot so rekli, vrgli vuč u vodo. Razstavljeni bodo gregorčki, ki so jih letos prav za namen razstave izdelali otroci Osnovne šole Tržič, in stari gregorčki iz zbirke Tržiškega muzeja. Na **odprtju v četrtek, 7. 3. 2024, ob 18. uri. Osrednji dogodek** se bo odvijal v ponedeljek, 11. 3. 2024, na predvečer godu sv. Gregorja.

Besedilo: Občina Tržič

Ker čevljarjskih vajencev v Tržiču ni več, to šego obujajo otroci tržiških vrtcev in šol.

Znamenita cesta v obliki srca v občini Kungota

Ljubim te po slovensko

»Valentinovo ni nekaj značilnega za Slovenijo, a se je dobro prijelo. Po mojem mnenju s tem ni nič narobe. Če komu ustreza, da je srček ali čokolada tisto, kar potrebuje za zvezo, tudi prav,« je pred leti komentirala Urška Purg, etnologinja in kulturna antropologinja. Da ne bo uvoženi praznik ljubezni deloval preveč tuje, izpovejte ljubezen vsaj s pristnimi slovenskimi običaji in na za to primernih krajih.

Lectova srca

V slovenski tradiciji je podarjanje lectovega srca kot eno najlepših gest zaljubljenecv ovekovečil pisatelj Ivan Tavčar v eni najlepših ljubezenskih zgodb – Cvetju v jeseni. Svojemu Janezu ali Meti lahko lectovo srce izberete v Radovljici, v Gostilni Lectar, kjer so po dveh stoletjih obudili lectarsko delavnico. Priznani izdelki stare slovenske obrti, ki vam jih okrasijo, porišejo ali popišejo v skladu z vašimi željami, so očarljivo valentinovo darilo, ki ga lahko nadgradite s kosilom in morda prenočitvijo v tamkajšnji gostilni oziroma penzionu.

Lectovo srce je očarljivo valentinovo darilo

Sir ljubezni

Sir trnič, ki ima obliko ženskih prsi, so nekoč izdelovali pastirji z Velike planine. Bil je darilo izvoljenkam, izraz ljubezni in zvestobe ter celo simbolična obljuba zakona. Če je obdarovanka sir hruškaste oblike sprejela, je to pomenilo, da je privolila v pastirjevo dvorjenje. Sir ljubezni, kakor tudi rečemo trnič, najdemo v nekaterih gostilnah v okolici Kamnika, ki ponujajo jedi s trničem, denimo Pri planinskem

Velikoplaninski sir, ki so ga bile vesele do ušes zaljubljene kamniške mladenke

orlu, v Majolki, gostilni Repnik, gostilni Špajza, Domžalskem domu na Mali planini, gostilni Mili vrh, restavraciji Potočka v Termah Snovik, gostilnici in kavarnici Pri podkvi, restavraciji Arboretum, Domu v Kamniški Bistrici in v gostilni Pod žičnico.

Cesta ljubezni

Slovenija je polna prekrasnih koticov, kamor lahko na izlet odpeljete svojo ljubezen, med najbolj prisrčnimi je zagotovo znamenita cesta v obliki srca v občini Kungota tik ob meji z Avstrijo. Srce med vinogradi je zaradi odpadlih listov med trtami še posebno dobro vidno pozimi. Glede na to, da gre za okoliš s številnimi turističnimi kmetijami, lahko na izletu poskusite lokalno kulinariko in vino, aktivni pa lahko razmislijo o možnosti, da bi najbolj romantično cesto v državi prehodili ali prekolesarili.

Otok ljubezni

Je kje še kaj prikupnejšega kot izlet na otok Ljubezni za valentinovo? Slovenski Otok Ljubezni je v vasi ob Muri, imenovani Ižakovci. Obdan je z rečnim rokavom, znan je po delujočem plavajočem mlinu, ki je edini tovrstni v Sloveniji in eden redkih v tem delu Evrope. Obiskovalci si lahko na odprtem ognju pripravijo pajani kruj ali ribo na batu. Zaljubljeni, ki jim izbranca še ni uspelo povsem osvojiti, pa se bodo še posebno razveselili ljubezenskega napoja, ki menda pomaga starim in mladim pri uresnitvi njihovih najbolj skritih želja.

Besedilo: LL

Otok ljubezni v Ižakovcih

S soprogom Francom, ki je prav tako aktiven v turizmu, predsednikom državnega sveta Markom Lotričem ter voditeljico prireditve Bernardo Žarn.

Milena Vranetič, prejemnica plakete DS najzaslužnejšim prostovoljcem

»Največje zadoščanje je, ko nekaj, kar si sam ustvarjal, preneseš na naslednika«

Milena Vranetič ali preprosto Milena, kot ji pravijo domači in prijatelji, je ena od 15 prejemnic in prejemnikov priznanj državnega sveta najzaslužnejšim slovenskim prostovoljkam in prostovoljcem. Plaketo je konec lanskega leta prejela na slovesnosti v dvorani državnega sveta, kjer je s svojo iskreno hvaležnostjo dokazala, da je romala v prave roke. »Vedno sem imela pred očmi rek: Turizem smo ljudje! Če turizem ni ljudski, se pravi prisrčen, potem ni turizem. Nagrada zame osebno pomeni, da sem v pravem krogu in na pravi poti. Ne nazadnje ustanovljamo regijsko turistično zvezo Posavje in plaketa mi je v veliko spodbudo,« je pospremila priznanje, s katerim je kronala skoraj štiri desetletja dela na področju turizma v naravnem okolju in ohranjanja kulturne dediščine.

Prostovoljstvo ima v Sloveniji dolgo tradicijo in prav posebno družbeno noto, saj prispeva k povezovanju ljudi v lokalnih skupnostih, je v uvodnem nagovoru opozoril predsednik državnega sveta Marko Lotrič. Besede kot pisane na kožo Mileni Vranetič, ki že vse življenje tke vezi na relaciji Pišce, Kapele in občina Brežice.

»Bistvo prostovoljstva je, da v nekem prostoru, ki ga imaš rad, najdeš somišljenike in s svojimi idejami poskušaš prispevati k skupnemu cilju. Pripravljen moraš biti tudi marsikaj postoriti, ne da bi za to pričakoval zahvalo, pohvalo, denar,« je strnila bistvo prostovoljstva. Prepričana je, da prostovoljstvo ne bo izumrlo, čeprav je res, da ga je težje prenašati na mlajše rodove. Njej je uspelo, saj je v Kapelah vodenje turističnega društva že predala mlajši generaciji.

»Največje zadoščanje je, da lahko nekaj, kar si sam ustvarjal, preneseš na naslednika. Na tiste, ki so bili včasih otroci in s katerimi smo imeli mladinske delavnice,« je izpostavila podmladek, ki je v Kapelah prevzel štafeto.

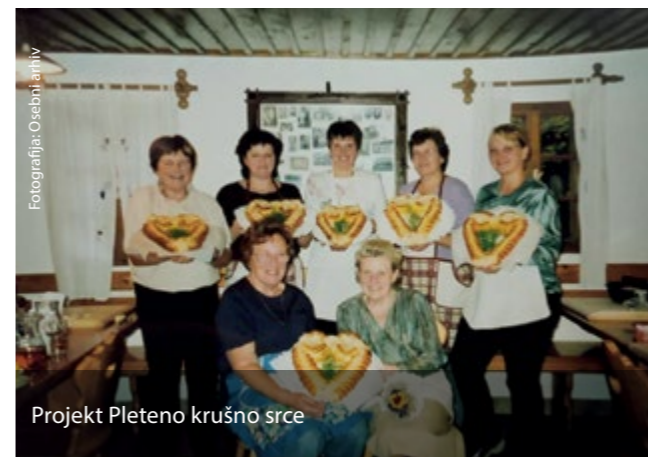

S sodelavkami strokovne službe TZS

Za vse je kriv fotoaparati

Prav v Kapelah se je začelo njeno resnejše udejstvovanje s turizmom v naravnem okolju. Lahko bi rekli, da je za vse skupaj kriv fotoaparati. »V 80 letih prejšnjega stoletja, ko smo ponovno oživel TD Kapele, so rasli tudi moji otroci. Želeli smo, da otroci boljše spoznajo svoj kraj, zato smo ustanovili skupino. Pri srcu nam je bilo življenje v naravi, delo, raziskovanje. Z otroki smo začeli fotografirati močvirsko območje Jovse in pozneje ugotovili, da gre za biser narave našega spodnjega Posavja,« je izpostavila prelomni trenutek. Če želita njena sinova najti svoje otroške fotografije, jih morate iskati kar med fotografijami turističnega društva Kapele, saj druge preprosto ne obstajajo, se je na podelitvi pošalil sin Franci – skupaj z bratom Mitjem in očetom Francem, ki je prav tako aktiven v turizmu –, ki jo je spremljal na podelitvi in seveda neumorno fotografiral.

Ob pomoči članov domačega društva, krajanov, podružnične osnovne šole Kapele in nekaterih ustanov je uresničila vrsto projektov, ki v turizmu vključujejo poplavno in zamočvirjeno ravnico Jovsi. Z njeno idejo in vodenjem so opravili številna raziskovanja ptic, uredili Koščovo pot v Jovse ter zasnovali projekt LIFFE ter s tem v Jovsih pridobili opazovalni stolp z učno mlako, v Kapelah pa infosobo z multivizijsko predstavitevjo sveta ptic in naravnih biserov Dobrave in Jovsov.

Projekt Pleteno krušno srce

»Zasnovno smo pripravili v turističnem društvu, sredstva smo zagotovili prek projekta LIFFE in s podporo Občine Brežice, prostor pa prek Krajevne skupnosti Kapele. Seveda je bila ključna pomoč stroke, zlasti ornitologov, kot so mag. Hrvoja T. Oršeniča iz Zavoda za varstvo narave, dr. Andreja Sovinca in Andreja Hodorklina, univ. dipl. biolog. Lahko rečem, da so nam odprli vrata v naravo. Udeleževali smo se tudi tekmovanj mladih ornitologov in dvakrat na državni ravni dosegli prvo mesto,« nam da vedeti, da je ena od rdečih niti njenega udejstvovanja prav delo z mladimi.

Kmečke žene in vinska pot

Druga rdeča nit so kmečke žene, saj projektno sodeluje z Društvom kmetič Brežice, zlasti v okviru projekta spodbujanja peke krušnega pletenega srca, ocenjevanja in razstave bizeljskega ajdovega kolača, ki ga pripravlja Aktiv Bizeljsko. Skupaj s takratno predsednico Društva kmetič Brežice Slavko Preskar in predsednico Aktiva Bizeljsko Zdravko Kampijut je pred 17 leti projekt tudi zasnovala, potem pa je dodelala in skrbno vodi vsakoletno ocenjevanje bizeljskega ajdovega kolača. Njena večletna prizadevanja za vpis Bizeljskega ajdovega kolača v register nesnovne kulturne dediščine se bodo po napovedih Posavskega muzeja Brežice uresničila še letos. »Ponosna in vesela sem, da sem del te zgodbe. Na Bizeljskem se ženske zelo, zelo trudijo, pri bizeljskem kolaču pa sta nas podprla tudi občina Brežice in župan Ivan Molan, tako imamo odprte roke,« je poudarila, da brez povezovanja pač ne gre.

V lokalni skupnosti je prirejela posvete na temo krajinska arhitektura, hortikulturno urejanje in v njih spodbujala člane turističnih društev,

vinogradnike in druge, da so se ogreli za dopolnilno dejavnost in postali ponudniki ob vinskih turističnih cestah. Na njeno pobudo so v občini Brežice leta 2008 natisnili turistično karto Podgorjanska vinsko-turistična cesta, pri čemer je sodelovalo tudi letalstvo slovenske vojske.

»Zelo rada sem v družbi, rada prisluhnem, ko vidim, da nekdo išče neke rešitve, rada priskočim na pomoč, predvsem starejšim. Ne nazadnje zelo rada nadgradim ideje. Vedno iščem, komu bi projekt ležal, komu bi ga položila v dlani, da bi ga lahko izvajali naprej,« je povedala zaprisežena turistična prostovoljska in profesionalka.

O, Pišce, srečna, draga vas domača

Turizem je treba tržiti in razvijati v naravnem okolju, ne na račun okolja, je jasna Vranetičeva, ki je tudi regijska turistična vodnica. In kam bi najprej peljala obiskovalce od drugod, v Kapele, Pišce ali kam drugam v Posavju?

»Bom iskrena. Popeljala bi jih po Vodni učni poti Gabernica, ki smo jo vzpostavili v sodelovanju z dr. Lidijo Globevnik takrat z Vodnogospodarskega inštituta, ter turističnimi društvi Pišce, Kapele, Globoko, Mostec, skratka vseh TD ob Gabernici. Pot vodi iz Pišec, meni najlepšega kraja, do Kapel, ki so tudi prekrasne, da ne bo kdo užaljen, da izpostavljam rodne Pišce.«

Tam je že kot osnovnošolka opravila prvo prostovoljsko delo, ko so urejali spomenik v središču vasi. Z urejanjem vasi se je potem ukvarjala vse življenje, k temu je znala pritegniti strokovnjake zavodov, društev in posameznike. Izpeljala je vrsto regijskih delavnic o urejanju krajev, saj je tudi koordinatorka vseslovenskega projekta Moja dežela – lepa in gostoljubna za Posavje. Je tudi tajnica občinske turistične zveze Brežice, članica upravnega odbora TZS ter komisije za razvoj društvene organizacije.

Zlate roke

Za konec ne gre spregledati njenih zlatih rok, ki ji pridejo prav pri izdelovanju rož iz krep papirja, vezenju in drugih izdelkov na tradicionalen način. Med drugim zna kalati tudi najboljše vitre iz leskovih palic. Našo pozornost je pritegnila s čudovito ročno izdelanimi hranilnicami za ptice iz orehov.

»Ročne spretnosti so mi bile verjetno položeno že v zibelko. Moja mama je stara že 90 let, a še vedno nekaj ustvarja, ureja veliki vrt ali cepi sadno drevo, dela kaj drugega. Babica me je naučila delati rože iz krep papirja, iz njega zdaj delam tudi ogromne rože za potrebe žeganja konj v Kapelah, Pišecah, kar je tudi običaj, ki sem ga pomagala oživiti. Vedno iščem nove ideje.«

Naj gre za prikupne stojnice ali oreh za lepo mislijo, s katerim zna presenetiti udeležence skupnih izletov, Milena vedno znova poskrbi, da je srečanje z njo nepozabno doživetje.

Besedilo: Polona Frelj
Fotografije: Franci Vranetič

S predsednikom državnega sveta Markom Lotričem

V štirih dneh je sejem obiskalo kar 19 tisoč obiskovalcev.

Sejem bil je živ

Obrazi inovativnih turističnih prireditev

Na turističnem sejmu Alpe-Adria se je predstavilo več kot 100 turističnih društev iz vse Slovenije. Med njihovimi stojnicami smo srečali Martina Krpana, Franceta Prešerna, Ribničane s suho robo, igralca na lajno, folklorne skupine, med njimi tudi prikupno skupino vrtčevskih plesalk, če naštejemo samo najbolj eksotične. Naša turistična društva so neumorni organizator turističnih prireditev, ki ohranjajo bogato slovensko tradicijo, naj gre za obrt, običaje, navade in nenazadnje kulinariko.

Brez velikega pretiravanja lahko zaključimo, da si skorajda vse naše turistične prireditve zaslužijo naziv ambasador inovativnih turističnih prireditev, za kar so letos okronali praznik idrijskih žlikrofov. Nemara še celo bolj kot žlikrofi so v Idriji znani po čipkah, ki so jih na sejmu v živo ustvarjale idrijske čipkarice.

»Letošnji festival idrijske čipke bo potekal od 14. do 16. junija 2024 in bo že 42. po vrsti. Na festivalu se dogaja ogromno stvari za družine, otroke, klekljarice. Vsako leto priredimo kakih 10 razstav. Vedno imamo tudi tekmovanje v klekljanju, ki se ga udeleži 120 otrok in 40 odraslih,« nas je v Idrijo povabila Branka Peternelj iz Zavoda za turizem Idrija.

Na sejmu smo opazili tudi klekljarice iz Železnikov, ki se poleti prav tako predstavljajo na tradicionalnih Čipkarskih dnevih. »Trudimo se, da v Idrijo povabimo tudi klekljarice iz ostale Slovenije. Iz Železnikov, Žirov, klekljajo tudi na Ptuj, v Sevnici. Klekljane je postalo zelo moderno, zdi se mi, da zdaj pravzaprav klekljajo že po vsej Sloveniji,« nam je še zaupala Peterneljeva.

Dodala je, da se za prihodnost čipkarstva v Sloveniji ni treba bati, saj v Idriji še zdaj deluje čipkarska šola, ki je bila včasih v Ljubljani, a se ni obnesla. Nasprotno bo v Idriji čez dve leti praznovala že 150. obletnico

delovanja. V čipkarsko šolo je še vedno vključenih kakih 400 otrok, v Idriji pa deluje tudi Društvo klekljaric idrijske čipke, ki ima 120 članic. »V Idriji v osnovni šoli vsi klekljamo, ko dobiš družine, prenehaš, ko pa greš v pokoj, spet vsi začnejo klekljati,« je bila jasna Peterneljeva.

Oglje je črno zlato

Tudi za prihodnost oglarjenja se ne gre bati, saj so nas na stojnici Društva oglarjev Slovenije vsak dan pozdravili mladi oglarji in oglarke. »14. junija 2024 bo v Mislinji vseslovensko srečanje oglarjev iz vse Slovenije. Kot vedno ob taki priložnosti bomo zažgali kopo. Oglarji so trenutno še vedno aktivni v Selški dolini, v Mislinji, na Pohorju, središče oglarstva pa je nedvomno v Dolah pri Litiji, kjer je največ aktivnih oglarjev,« nas je v Mislinjo povabil Domen Prece iz Društva oglarjev Slovenije.

V Mislinji so za to priložnost že ustvarili tudi za kulinarčno popestritev – črn kruh z ogljem, ki se lepo poda k mislinjskemu piskru, enolončnici iz ješprenja, korenja, krompirja, fižola, različnih vrst mesa ter lokalnih gob.

»Bistvo je, da se vsaka stvar posebej kuha in dodaja v pisker, tako se potem sproti ustvarjajo okusi, ko se sestavine med seboj prepletajo.

Čipkarico smo opazili tudi pri stojnici TD Železniki

Pri stojnici Društva oglarjev Slovenije smo srečali oglarski podmladek.

Enolončnico začnimo z začimbami z naših vrtov, se pravi timijanom, majaronom, peteršiljem,« nam je recept zaupal Janez Repolusk iz gostilne Repolusk.

Janez Repolusk iz gostilne Repolusk je ustvaril kruh iz oglja.

V 105. let stari gostilni, kjer se recepti prenašajo iz roda v rod, ustvarjajo tradicionalno slovensko kulinariko z vključevanjem lokalnih dobaviteljev. Pomembno se jim zdi, da je privlačna tudi na oko. Za črn kruh z ogljem tega sicer ne bi mogli trditi, je pa vsekakor inovativen.

»Kruh bomo stregli v času Vseslovenskega srečanja oglarjev. Težko je bilo ustvariti kruh iz oglja, vendar nam je uspelo. V Sloveniji je ostalo še približno od 20 do 30 kurišč oglja, zato smo začeli razmišljati, kako oglje vključiti tudi v lokalno kulinariko. Oglje vsako leto kuhamo na praznik Občine Mislinja,« nas je Repolusk povabil v Mislinjo ter v pravo slovensko gostilno.

»Tradicionalno se je oglje uporabljalo za kovačije, talilnice, predelovalnice rud, ker drugih močnih energetskih virov ni bilo. V sodobnem času je vloga čisto drugačna. Ena je peka na žaru, saj postane na ta način meso bolj okusno. Poleg tega se oglje že ves čas uporablja v kozmetiki, lahko si kupiš kremo z ogljem, ki ima prečiščevalni učinek, uporablja se v farmaciji, aktivno oglje je izjemno koristno za prebavne težave, še vedno se uporablja pri skorajda vseh čistilnih napravah, filtrih, naj gre za filtre za vodo za gospodinjstvo potrebe ali bazene oz. druge industrijske naprave. Oglje je izredno higroskopično in nase vedno povleče vse strupe, težke kovine ali druge primese v določenem okolju,« nas je generalna sekretarka društva oglarjev Slovenije Marija Imperl prepričala, da je oglje pravzaprav črno zlato.

Rezbarji iz Trzina

Lan in les

Med številnimi rokodelci nam je pred stojnico turističnega društva Štatenberg v oči padla predica. »Doma imam vse orodje, a tudi zemljo, na kateri sejem. Lan pridobivam sama, in to vse so semena naprej. Delam vse, tudi statve imam. Sem med redkimi v Sloveniji. Iz lana delam prtčke. Večinoma jih podarim. Ko se predstavljam na sejmih, k meni pogosto prihajajo ljudje, ki pravijo: 'To je pa počela tudi moja mama, babica,« nam je svoj hobi predstavila Jerica Krošelj in Sestrž.

Predilka is Sestrž

Ljubezen do lanu ohranjajo tudi v turističnem društvu Davča, kjer vsak tretji vikend v avgustu organizirajo Dan teric, s katerim ohranjajo spomin na opravila in običaje, ki so povezani s predelavo lanu. Lanene izdelke in opravila so predstavljali tudi na drugih stojnicah. Veliko je bilo tudi lesenih izdelkov in z lesom povezanih opravil. Turistično društvo Ribnica nas je pritegnilo s šegavimi krošnjari in prikazovanjem izdelovanja suhe robe, pri stojnici Turističnega društva Kanja iz Trzina smo pokramljali z rezbarji. »Imamo odsek rezbarji. Tam se družimo vsak torek popoldne. Dve uri se družimo pod vodstvom mentorja. Sproščamo se ob tem delu,« je Pestotnik Anton za hip prekinil delo. »Ali je v Sloveniji še veliko rezbarjev,« povprašam rokodelca. »Po koronskem obdobju smo doživeli velik osip. Nekaj rezbarjev je pomrlo, nekaj nima prevoza, da bi še prihajali na srečanja. Bil nas je 30 – zdaj nas je od 8 do 10,« nam je zaupal rezbar Pestotnik, ki s svojo družino najraje ustvarja jaslice.

Besedilo: Polona Frelj

Manjkali niso niti kurenti.

Pred desetimi leti sem imel priložnost napisati nekaj o Festivalu komedije v Pekrah. Kako hitro minevajo leta. In že praznujemo dvajset let festivala. Ideja o festivalu se je porodila predsedniku Turističnega društva Pekre – gospodu Zlatku Partliču. In prav on me je nagovoril in prepričal, da sem prevzel vlogo selektorja.

Dovolite, da nekoliko obnovim misli, ki sem jih zapisal pred desetimi leti. Spomini so del nas ...

Začetek je bil težak. Iskali smo predstave po vsej Štajerski. Interesa in prijav skoraj ni bilo. Tudi občinstva ni bilo zelo veliko. Sčasoma smo napredovali. Festival je prerasel v vseslovenskega, k nam prihajajo tudi ljubiteljske skupine iz zamejstva – Hrvaške, Avstrije, Italije. Prijavlja se jih vedno več, včasih tudi preko trideset. Na festivalu jih lahko nastopi le osem. Ni tako preprosto ene izbrati, druge zavrniti. Kot človek bi želel dati priložnost vsem ... da bi delili z nami svoj pogled na umetniški svet. Predstave so vse kvalitetnejše. Eden izmed razlogov je gotovo sodelovanje profesionalnih režiserjev. Tako si ljubiteljsko in profesionalno gledališče podajata roke.

Naj pohvalim in se zahvalim – Turističnemu kulturnemu društvu Pekre, vsem režiserjem, igralcem, šepetalcem, tehničnim mojstrom, strokovni komisiji in komisiji občinstva. Koliko prostega časa podarjajo igralci učenju teksta, vajam, predstavam ... Plačilo pa je samo aplavz gledalcev. Brez gledalcev gledališča ne bi bilo. Zato velja največja

20 LET

3. marec 2004 - pri Spodnjih Žerjavih je strmoglavilo letalo Pilatos SV.
29. marec 2004 - Slovenija je z izročljivo pristopnih listin ameriški vladi uradno postala polnopravna članica Zveze Nato.

1. maj 2004 - Slovenija je skupaj z devetimi državami postala polnopravna članica Evropske unije.

12. julij 2004 - Posočje je zatresel močan potresni sunek.

28. oktober 2004 - Borštnikov prstan podelijo Binetu Matohu, ki je prve odrske korake začel v Šentjakobskem gledališču Ljubljana.

Kaj pa leto 2004 v Pekrah?

Po pekrskih dogodkih, 23. maja 1991, smo postali znani v celi Sloveniji in tudi sosednjih in bližnjih državah, tega leta pa smo naznanili zaznamek v kulturnem koledarju ljubiteljskih dramskih skupin, saj smo organizirali prvi festival komedije v naši lepi dvorani Kulturnega doma v Pekrah.

S pomočjo našega selektorja pri izbiri nastopajočih, velikana profesionalnega gledališkega odra in strokovnjaka, gospoda Rada Pavaleca, ki je veliko svojega prostovoljnega časa vložil v razvoj amaterskih dramskih skupin, smo začeli orati ledino našega festivala. Ne smemo pozabiti na brata Dia in Sanija Đafiča, ki sta kot glavna sponzorja finančno in medijsko pristopila k organizaciji, ter radijskega novinarja g. Staneta Kocutarja, kot tudi ostalih donatorjev, ki so nas finančno ali materialno podprli. Posebna zahvala gre vam, spoštovano občinstvo, saj ste s svojim obiskom in aplavzom nagradili nastopajoče,

20. let Festivala komedije v Pekrah

Gledališče je svet, ki si ga ljudje želijo

zahvala tudi vam, spoštovano občinstvo, ki vsako leto obiskujete naš festival. Ne le Pekrčani, Limbušani ... tudi Mariborčani so med nami ... Pred desetimi leti sem izpostavil misel, da je gledališče svet, ki si ga ljudje želijo, svet, v katerega bi radi vstopili, svet, ki bi v njihovo življenje prinesel tisto, kar jim v vsakdanjem življenju manjka ... Od vseh umetnosti premore gledališče najmočnejšo iluzijo.

Naj dodam – gledališče povezuje več vrst umetnosti – igro, balet, glasbeno in likovno umetnost, literaturo ... V mislih pa imam zlasti komedijo, ki se ji poklanjamo na našem festivalu.

Pa naj se začne. Igralci so pripravljeni, da z nami delijo zgodbe, ki nas bodo nasmejale. Čustvovanje nam je dano, da ga izražamo, predajamo naprej, delimo svoj notranji svet ... In prav temu služi umetnost.

Zavesa se dviguje ... Naj vam bo lepo ... praznično ... čarobno! Naj nas smeh poveže.

Festivalu komedije Pekre želim: »Še na mnoga leta!«
Besedilo: Rado Pavalec, dramski igralec

ki pravijo da ste najboljša publika, ter veselo zapuščali predstave z željo, da se vidimo prihodnje leto. Tako smo letos skupaj že dvajsetič.

Vendar nam ni bilo zmeraj lahko, saj smo kot začetniki delali napake, ki jih skušamo skozi vsa leta uspešno popraviti. Res je, prvo leto smo iskali osem nastopajočih, sedaj pa se število prijav veča, tudi do rekordne številke 38. V vseh letih se je prijavi 92 različnih skupin iz vse Slovenije in zamejstva. Po prvem uspešno izvedenem festivalu so nam hoteli gospodje kulturniki le tega odvzeti, češ vi ste turisti ne pa kulturniki, vendar z mojo trmo in nazadnje kot avtorja festivala, smo zdržali. V vseh 20 letih smo spoznali nove prijatelje, saj je na našem odru nastopalo 51 različnih skupin, nekateri enkrat, drugi večkrat, izbrani po strokovni presoji našega selektorja, ki mu gre zasluga, da festival kakovostno raste. Zaradi našega dobrega dela nas podpirajo naši stalni sponzorji, donatorji in mediji, kakor tudi številno občinstvo, ki s svojim obiskom daje pečat našemu delu.

Vsem skupaj HVALA.

Za konec pa se moram prikloniti delu organizacijskega odbora festivala, strokovnemu selektorju g. Radu Pavalecu, strokovni žiriji in žiriji občinstva, saj brez njihovega prostovoljnega dela letos ne bi praznovali 20. obletnice. Želim si, da Festival komedije Pekre živi še naprej, saj je edini tovrstni v Sloveniji in je prepoznan ne samo doma, temveč tudi v zamejstvu.

Besedilo: Zlatko Partlič, predsednik TKD

20. FESTIVAL KOMEDIJE PEKRE DOM KULTURE PEKRE

ČAJ ZA DVE

1. 3. 2024 | 19:00

Tone Partlič | KUD Marice Kerenčič Pesnica

TARTUFFE

8. 3. 2024 | 19:00

Moliere | KUD Drava Maribor

POROKA ČISTILKE MARIJE

15. 3. 2024 | 19:00

Tone Partlič | KD Pekre Limbuš

KAR V VRSTO, PROSIM

22. 3. 2024 | 19:00

Jack Sharkey | KPD Josip Lavtižar Kranjska Gora

20. GLEDALIŠKA POMLAD

24. 3. 2024 | 19:00

Marko Vezovišek, Jure Ivanušič | Jure Ivanušič

SEKS IN LJUBOSUMNOST

2. 3. 2024 | 19:00

Marc Camoletti | KD Svoboda Brestanica - Teater Rajhenburški

JAZ SEM PA TAKO FINA

9. 3. 2024 | 19:00

Jovan Sterija Popović | KD Vidovo

REVIZOR

16. 3. 2024 | 19:00

Nikolaj Vasiljevič Gogolj | Šentjakobsko gledališče Ljubljana

TIČI

23. 3. 2024 | 19:00

Petja Kogovšek | Gledališče Toneta Čufarja Jesenice

VSTOPNICE

www.eventim.si in 1 uro pred predstavo v Domu kulture Pekre

PREDSTAVA 10 € | ZADNJI VEČER 12 €
ABONMA 60 €

KOLEDAR DOGODKOV

Naziv dogodka	Datum	Kraj	Informacije
Obrezovanje sadnega drevja in posaditev okrasnih jablan Lissete	16.02.2024	Selnica ob Dravi	Turistično društvo Selnica ob Dravi
Bohinjski zimski žur	23.02.2024 - 24.02.2024	Bohinjska Bistrica	Turistično društvo Bohinj
20. Festival komedije Pekre	1.3.2024 - 24.3.2024	Limbuš	Turistično društvo Pekre
30. Pohod po Jurčičevi poti	2.03.2024	Višnja Gora	Turistično društvo Polževo
Dan žena	7.03.2024	Trzin	Turistično društvo Trzin
Srečanje žena v Rošnji	8.03.2024	Rošnja	Turistično društvo Starše
Etnološki večer, Ložniške ufarce pri Josipu Vošnjaku	9.03.2024 - 10.03.2024	Zgornja Ložnica	Turistično društvo Zgornja Ložnica
Rez potomke stare trte	10.03.2024	Starše	Turistično društvo Starše
63. sevniška salamijada	10.03.2024	Sevnica	Društvo salamarjev Sevnica
6. tradicionalno Gregorjevanje	11.03.2024	Rimske Toplice	Turistično društvo Rimske Toplice
Spuščanje Gregorčkov	15.03.2024	Nova Gorica	Turistično društvo Nova Gorica
Velikonočni sejem	17.03.2024	Laze v Tuhinju	Turistično društvo Tuhinjska dolina
Zlata vrtnica 2024	21.03.2024	Selnica ob Dravi	Turistično društvo Selnica ob Dravi
Delavnica izdelave beganc na Bohinjski Beli	21.03.2024	Bohinjska Bela	Turistično društvo Bohinjska Bela
16. delavnica Moj pulj je ta leus (izdelava cvetnonedeljskih puslov)	22.03.2024	Podbrdo	Kulturno tehnično Društvo Baška dediščina
Izdelava snopov za cvetno nedeljo	23.03.2024	Vinska Gora/Krstnikov dom	Turistično društvo Vinska Gora
Srečanje ljudskih godcev, pevk in pevcev na cvetno soboto	23.03.2024	Maribor	Turistično humanitarno društvo Glas
Rošnja poje, igra in pleše in Turizem med nami	23.03.2024	Rošnja	Turistično društvo Starše
Iskanje pirhov, ki se spremenijo v zaklad	1.04.2024	Pekrska gorca/Maribor	Turistično humanitarno društvo Glas
Vuzemski ponedeljek	1.04.2024	Metlika	Turistično društvo Vigred Metlika
Velikonočni pohod na Runeč	1.04.2024	Stara Cesta	Turistično društvo Stara Cesta
Velikonočni pohod	1.04.2024	Moščanci	Kulturno turistično društvo Moščanci
Velikonočni pohod na Lašček (1071m)	1.04.2024	Lokovec	Kulturno turistično društvo Lokovec
Javno ocenjevanje salam in vin	10.4.2020 - 15.4.2020	Dobrna	Turistično društvo Dobrna
Voden ogled Bohinjske bele	13.04.2024	Bohinjska Bela	Turistično društvo Bohinjska Bela
Praznik salam	14.04.2024	Velenje	Turistično društvo Šentilj pri Velenju

Več o prireditvah na www.turisticna-zveza.si

Kulturno, turistično in etnografsko društvo Koranti DEMONI

V času fašenka so najbolj dejavni

Društvo deluje v vinorodnih Halozah v Občini Videm, v kraju Vareja, ki leži na pobočjih in slemenih prečudovitih haloških gričev, in to že od leta 2002, kar pomeni, da se že več kot 20 let ukvarjajo s prostovoljnim delom, ob katerem se veliko družijo.

So člani Zveze društev kurentov Ptuj in člani FECC-a (Federacija evropskih karnevalskih mest). Društvo je vpisano v register nesnovne kulturne dediščine, zato imajo status društva, ki deluje v javnem interesu na področju kulture.

V velik ponos jim je bilo, da so imeli leta 2019 tudi 17. princa ptujskega karnevala, barona Jakoba Zekela Videmskega, ki ga je predstavljala Drako Cafuta, sedaj žal že pokojni član in predsednik društva. S spremstvom je opravljal poslanstvo dve leti. Spremljala ga je baronica, Sabina Zofija Zekel, in prinčeva garda.

Leta 2007 so dobili nove prostore v Vareji 12. S športnim društvom AS so

Poslančevo domačijo v Vareji uredili, da je postala sedež društva in njihov drugi dom. Takrat so uredili tudi svoj prvi muzej. Kmalu so ugotovili, da potrebujejo več prostora, zato so uredili še podstrešje, kjer so postavili etnološki muzej z zbirko pustnih likov, ki so ga uradno odprli leta 2020. Zgradili so zunanji prizidek z nadstrešnico, kjer se lahko družijo ob lepem vremenu in pripravljajo manjše prireditve in akcije.

Tradicionalno sodelujejo na korantovem teku, ki ga vsako leto organizira drugo društvo. Zelo so dejavni v pustnem času, ko se predstavljajo z etnološkimi liki. V letu 2023 so sodelovali tudi na mnogih poletnih karnevalih v Mozirju, Hrvaški, Bosni in Srbiji. Sodelovali so na čistilni akciji, ki jo organizira Občina Videm. Vsako leto organizirajo pohod na velikonočni ponedeljek v spomin na bivšega predsednika, z zaključkom ob Zveličarjevi kapeli.

Besedilo: Zdenka Golub
Fotografija: Dejan Weingartner

'Naj klasični krof Slovenije 2024' in 'naj inovativni krof Slovenije' 2024 so letos pripravili na BIC (Biotehniški izobraževalni center) Ljubljana – smer slaščičarstvo.

V organizaciji Turistično gostinske zbornice Slovenije je že četrto leto zapored potekal izbor za Naj krof Slovenije 2024. Zmagovalec v kategoriji 'naj klasični krof Slovenije 2024' in 'naj inovativni krof Slovenije' 2024 je letos isti: BIC (Biotehniški izobraževalni center) Ljubljana – smer slaščičarstvo.

»Ideja za dogodek je prišla v koronskem času, ko družjenje ni bilo dovoljeno in so bile turistične kapacitete zaprte. Z njim smo želeli prispevati k boljšemu vzdušju, želji po dogajanju in aktivnemu delovanju Zbornice,« pravi strokovna sodelavka Zbornice Rebeka Mežan, mag. Zaradi številnih pozitivnih odzivov so se odločili, da bo izbor tradicionalen. »Pomembno je, da se tradicija pustovanja ohranja – prinaša pomlad in odganja zimo, zato smo k sodelovanju povabili tudi dr. Bogataja, ki je z veseljem pristopil k projektu. Njegovo poznavanje zgodovine pustnih krofov in pusta na splošno namreč pomembno dopolnjuje in plemeniti dogodek,« poudarja.

Četrto leto natečaja

»Glede na to, da dogodek poteka že četrto leto, so odzivi ljudi vsako leto boljši. V prvem letu dogodka smo imeli samo eno tekmovalno kategorijo – klasični krof. Nato smo ga razširili in tekmovalci so se lahko prijavljali tudi z inovativnimi krofi, pri katerih ni omejitev. Vsako leto se prijavljajo tako že poznani tekmovalci kot tudi novi, predvsem številne nove slaščičarne, šole in podjetja,« pojasnjuje Mežan. »Zmagovalec prejme 'v uporabo' za eno leto naziv naj krof Slovenije glede na tekoče leto, kar lahko izkoristi za promocijo svojega podjetja, še posebno v pustnem času.«

Krofi z jurko, meringo, tartufato ...

Komisijo, ki odloča, kdo bo prejel slastni naziv, sestavljajo strokovnjaki: Tomaž Vozelj, predsednik Društva kuharjev in slaščičarjev Slovenije, mednarodni ocenjevalec WACS, Alenka Kodele, priznana slaščičarska mojstrica, predavateljica na BIC Ljubljana, Urška Strnad, vodja gostinstva Gostinsko podjetje Trojane.

Tudi letos so ponudniki krofe na ocenjevanje poslali po hitri pošti in se, tako kot doslej, potegovali za naziv v dveh kategorijah – klasični in inovativni krof. Komisija je izbirala med več kot 30 poslanimi krofi ter imela spet zahtevno delo, saj so bili številni krofi ne le lepi, temveč tudi narejeni z veliko domišljije. Izpostavili so tudi, da se kakovost krofov z leti izboljšuje. Opazili so, da so – predvsem pri inovativnih krofih – tekmovalci zelo ustvarjalni pri navednih, glazurah ... »Vzdušje v času ocenjevanja je zelo sproščeno. Vsak član ocenjevalne komisije ima svoj ocenjevalni list, ki ga izpolni, ne glede na posvetovanje z drugimi. Ob vizualnem pregledu krofa ter manjši degustaciji se komisija posvetuje, si izmenja mnenja, nato krof oceni. Zanimivo je, da so zelo enotni v kategoriji klasičnih krofov, medtem ko se mnenja dostikrat razhajajo predvsem pri ocenjevanju inovativnih krofov,« pove ga. Mežan in doda, da ocenjujejo tako videz krofa kot pravilno obdelavo testa, stopnjo cvrtja, polnilo in seveda okus. »Najpogostejši napaki sta napačno izbrana stopnja cvrenja ter prožnost testa.«

Tekmovanje za naj krof 2024

Vsako leto več domiselnih idej

Med inovativnimi krofi so letos ponovno največ pozornosti komisije vzbudili krofi z različnimi polnili, npr. pomarančo, korenjem, ingverjem, kurkumo, bučo, bobom, slano karamelo, pivsko meringo, posušeno vrtnico, jurko, tartufato ipd. Tomaž Vozelj ocenjuje, da so krofi letos na pogled lepši kot lani. Meni, da je v testu pravi delež kvasa, pohvalil je kakovost uporabljenih marmelad. Alenka Kodele je dejala, da je ocenjevanje inovativnih krofov zanimivo za komisijo, saj morajo poleg videza upoštevati tudi kombinacijo okusov dodatkov, ki jo je pogosto težko uskladiti z okusom samega krofa. Urška Strnad je dodala, da pri ustvarjanju krofov na Trojanah tudi eksperimentirajo, iščejo novosti v ponudbi. V zadnjem obdobju beležijo veliko zanimanje za krofe s strani madžarskih gostov.

Slastna zmaga

»Ocenjevanje je znova potekalo na lokaciji Kult316, BIC Ljubljana. Tekmovalci pošljejo dva krofa, eden gre na pokušino, drugi je za rezervno. Namen je namreč, da ima zmagovalec še dovolj časa pred pustnim torkom, da lahko pripravi dovolj zmagovalnih krofov za prodajo, če si to želi,« pravi ga. Mežan. »Zmagovalec prvega izbora LifeClass je tako v Portorožu postavil kiosk, kjer so bili krofi skoraj vsak dan razprodani že pred poldnevom. Prav tako Slaščičarna Berzo, pred katero so bile neskončne vrste željnih pokuševalcev naj krofa Slovenije 2022. Lansko leto pa je naziv odnesel Dom starejših občanov Novo mesto, ki peče krofe zgolj za svoje prebivalce. Komu bo naziv pripadal letos, so razglasili 7. februarja 2024 v oddaji Dobro jutro Slovenija na RTV SLO 2. Tudi zmagovalci posameznih kategorij so šele v oddaji izvedeli, da jim pripada častni naziv, ob čemer je priznani slovenski etnolog dr. Janez Bogataj predstavil bogato izročilo cvrtja krofov na Slovenskem.«

Zmagovalci posameznih kategorij v letu 2024 so:

Naj klasični krof Slovenije 2024

Prvo mesto: BIC Ljubljana, smer slaščičarstvo

Drugo mesto: Kavarna in slaščičarna Marjetica, Celje

Tretje mesto: Srednja šola za gostinstvo in turizem Novo mesto (dijakinja Janja Lapuh)

Naj inovativni krof Slovenije 2024

Prvo mesto: BIC Ljubljana, smer slaščičarstvo (slivovo polnilo in meringa piva in suhega cvetja)

Drugo mesto: Istrabenz Turizem (citrusova krema z meringo melise in belo čokolado)

Tretje mesto: Atlantida Rogaška (integralna moka z jabolčnim polnilom in praženimi lešniki)

Čestitamo jim tudi v uredništvu, bralce pa spomnimo, da se lahko vse leto, ne le v pustnem času, posladkajo z zmagovalnim in drugimi slastnimi krofi.

Besedilo: Mateja Blažič Zemljič

Zmagovalna ekipa iz Šolskega centra Velenje, Višja strokovna šola in Šola za storitvene dejavnosti s predsednikom TZS Dominikom S. Černjakom in predsednikom ocenjevalne komisije Juretom Sodjo

21. mednarodni festival Več znanja za več turizma

Sprehod po različnih kulinarčnih tradicijah

Na Sejmu Alpe-Adria smo do konca pripeljali že 21. mednarodni festival Več znanja za več turizma. Obisk stojnic, na katerih je 28 ekip predstavljalo Okusne zaklade, lokalne kulinarčne spominke s trajnostnim pridihom, je bil kot sprehod med kulinarčnimi tradicijami Slovenije, Hrvaške, BiH in Italije.

»Ko sem se danes sprehajal med vašimi stojnicami, sem bil zelo ponosen, da smo na Turistični zvezi Slovenije z izbiro teme tako lepo ujeli rdečo nit letošnjega sejma Alpe-Adria. Osrednjo nagrado Jakob je letos namreč prejel Praznik idrijskih žlikrofov, kar je lep primer kulinarčnega turizma,« je v uvodu povedal Dominik S. Černjak, predsednik Turistične zveze Slovenije. Povedano po domače, je kulinarčni turizem odkrivanje kulture določene dežele ali destinacije prek lokalne hrane in pijače oziroma kuharskih tradicij. Sprehod med stojnicami je ponudil tudi priložnost za pokušino novih kulinarčnih izdelkov.

Drugo uvrščena ekipa iz Srednje šole za gostinstvo in turizem Novo mesto z mentorico in predsednikom ocenjevalne komisije Juretom Sodjo.

Med je trajnosten

Daleč najbolj priljubljena sestavina, po kateri so posegali mladi kulinarčni ustvarjalci, je bil med, naj je šlo za sladice ali mesne jedi. Medena gorčična omaka se je znašla v Prvem slovenskem burgerju, v katerem so še meso iz pečnice, domače zelje, skuta ... Ustvarili so ga na Šolskem centru za pošto, ekonomijo in telekomunikacije Ljubljana. »Načrtovala sva, da bi burger prodajala na Kul petkih, ki so za Kamnik to, kar je za Ljubljano Odprta kuhinja,« je ambiciozne načrte predstavil eden od dijakov.

V okusno 'pomako' so med s kisló smetano zmešali dijaki Ekonomske šole Novo mesto, Višja strokovna šola, kjer so se predstavili s 'Pomakami, ki vodijo v deželo pičičev', kar je dolenska različica pice,

»ki je nastala četrto stoletja nazaj, ko je prišel v gostilno gospod, ki ni imel dovolj denarja, da bi kupil celo pico. Natararici je rekel, naj mu da na testo samo sir,« nam je lokalno zgodbo predstavil dijak. Na Šolskem centru Velenje, Višja strokovna šola in Šola za storitvene dejavnosti, so v Šaleške zgodbe vključili tudi prikupne Pikine medenjake. »V Vili Bianci imamo partnerje, ki bi jih v prihodnosti tudi prodajali,« je dijakinja razgrnila načrte.

Med je tudi rdeča nit tematske pešpoti, ki se začne pri Šolskem centru Kranj, kjer imajo šolski čebelnjak, prodajajo pa tudi svoj šolski med. »Kulinarčna tematska pot je naša projektna naloga, ki jo bomo predstavili tudi na maturi,« je prihodnje načrte razgrnila dijakinja Šolskega centra Kranj, Srednja ekonomska, storitvena in gradbena šola.

Z Radolško medeno marmelado sta se predstavili dijakinji Srednje turistične in gostinske šole Radovljica. Ekonomska šola Novo mesto, Višja strokovna šola, se je predstavila z medenimi štruklji, ki so povezani z Lojzutom Slakom in njegovo pesmijo Čebelar. »Štruklji so tradicionalna mirnopaška pojedina. Mi smo se jih spomnili z medom,« je povedal eden od avtorjev novega kulinarčnega produkta.

Na šoli za ekonomijo, turizem in kmetijstvo Ptuj so se osredotočili na ptujski lük. Na fotografiji z mentorico.

Tudi penšjerin oziroma spominek Slovenske Istre, s katerim so se predstavili na Srednji ekonomsko poslovni šoli Koper, vključuje medenjake, naj bodo iz kakija, fige, refoška ali žajblja. »To so istrski okusi,« nam je na stojnici zaupala dijakinja. Na Srednji šoli Josipa Jurčiča Ivančna Gorica so se predstavili z vafliji z medom in orehi. »Dobili smo nalogo, naj predstavimo lokalno kulinarčno zgodbo s trajnostnim pridihom, zato danes tudi vidimo toliko zgodb z medom,« je ocenila profesorica Tina Kešon s Srednje šole Josipa Jurčiča. Povedala je, da je na festivalu prvič in da je navdušena zlasti nad trajnostjo in druženjem.

Vino in okusi Istre

Po priljubljenosti je bilo takoj za medom vino. Na srednji šoli za gostinstvo in turizem Novo mesto so ustvarili Vitulo, zdravo sladico iz moke grozdnih pešk žametovke in modre frankinje, ki prevladujeta v cvičku, lokalnem vinu. Zdrava sladica naj bi že v kratkem postala del uradne lokalne ponudbe. Muki keks, ki ga je ustvarila ekipa Srednje šole za gostinstvo in turizem Radenci, bodo začeli tržiti že 20. februarja, in sicer v mladinskem prenočišču Radenci, ko bo prišlo 120 gostov,« nam je zaupal dijak. Narejen je izključno iz lokalnih sestavin, moka iz Babičevega mlina, lokalnih lešnikov in slivove marmelade. Na Ekonomski šoli Murska Sobota, Srednja šola in gimnazija so kuhali bograč in ga pospremili z okusno rujno kapljico, na Ekonomski in turistični šoli Daruvar so ustvarili Pivka in vinka, prigrizka k vinu in pivu, z vinom začinjene prigrizke pa so ponujali tudi na Obrtniški šoli Požega.

Na Ekonomski in turistični šoli Daruvar so ustvarili Pivka in Vinka, prigrizka k vinu in pivu.

Vino bi lahko uvrstili tudi med okuse Istre, s katerimi so se predstavljali na Srednji šoli Izola. V svoji ponudbi so imeli grozdní sok, namaz iz črnih oliv, sušene kakije, figovo marmelado ter solni cvet, ki so ga sami obrali v solinah. Vse skupaj so umestili na barčico batana, ki je značilna za slovensko Istro, saj ribiči z njo hodijo na ribolov,« je povedala dijakinja iz Izole.

Na srednji ekonomsko poslovni šoli Koper so se predstavili s sivkinim sladkornim prahom, »ki so ga na šolskem centru že nadvse uspešno prodajali, zdaj pa bi radi s svojo linijo izdelkov prodri še v Mercator, izdelek pa bi radi razvijali dalje tudi v okviru startupa Štartaj Slovenija,« je ambiciozne načrte razgrnil dijak.

Na Gostinski šoli Opatija so ustvarili piškote v obliki cveta kamelije, ki je že 180 let simbol Opatije, in jih napolnili s tradicionalnimi istrskimi okusi od rožmarina do sivke in citrusov. Z maroni so se predstavili

Na Srednji šoli Josipa Jurčiča Ivančna Gorica so se predstavili z vafliji z medom in orehi.

tudi na Hotelirsko-turistični šoli Opatija. Na Šoli za turizem in gostinstvo Pula so nas popeljali po poteh špargljev in fig, na Gostinsko-turistični šoli v Osijeku pa so ustvarili okusne praline, ki so jih začinili z pekočo papriko. Ni kaj, okusna in zanimiva kombinacija. **Čebula, česen, slive in radič**

Gostje iz Zvornika v Bosni in Hercegovini so nas osvojili z doma

Na Gostinski šoli Opatija so ustvarili piškote v obliki cveta kamelije, ki je že 180 let simbol Opatije.

narejenim ajvarjem ter slivami, »ki jih je zelo veliko v njihovih krajih. Iz njih delamo razne namaze ter seveda vsem znano 'rakijo',« nam je zaupala dijakinja s Srednješolskega centra Peter Kočič. »Tukaj sem že drugič. Navdušeni smo. Naša šola na festival prihaja že 16 let, saj smo pobrateni s šolo iz Sežane. Nocoj smo njihovi gostje. Festival je čudovit, veliko generacij je sodelovalo na njem. Otrokom je zelo všeč, saj izmenjujejo izkušnje, spoznavajo se med seboj, spoznavajo tradicije,« je bila navdušena mentorica Adrijana Slatkič.

Na šolskem centru Postojna, srednji ekonomski šoli so ustvarili postojnski meni, »saj je Postojna furmanska destinacija in je večino jedi šlo mimo nje, nič ni ostalo pri nas. Zdaj smo zbrali jedi iz okolice, šli smo spraševati starejše občane, tudi v dom za ostarele. Sestavili smo seznam jedi, ki so se največ uporabljale,« nam je zaupala dijakinja. Na srednji šoli Zagorje so se osredotočili na tradicionalno zasavsko jed perkmandelj, ki je iz kvašenega testa in česna. »To so imeli rudarji v starih časih za malico v rudnikih. Imamo tudi lične embalaže, pod katerimi je napisan recept,« je dijakinja predstavila njihov izdelek. Višja šola Brežice se je odločila za Grajsko kulinariko, v središču katere so uvrstili domačo salamo.

Višja šola Brežice se je odločila za Grajsko kulinariko, na stojnici pa so ponujali tudi fotografiranje v grajski izvedbi.

Na šoli za ekonomijo, turizem in kmetijstvo Ptuj so se osredotočili na ptujski lük, »evropsko posebnost, ki se kiti z zaščiteno geografsko označbo«, skupina deklet iz Državnega izobraževalnega zavoda s slovenskim učnim jezikom Cankar-Zois-Vega iz italijanske Gorice pa je promovirala goriško rožo, ki mu na slovenski strani meje pravijo 'sokenski regut'. Gre za radič, ki ga uporabljamo za solate, rižote in sladice, saj ima sladek okus. »Gre za zelo drago zadevo. V Italiji cena za kilogram znaša kar 30 evrov, v Sloveniji 16 evrov. V Italiji je dražji, saj gre za zaščiteno blagovno znamko. Gre za isto zadevo,« nam je zaupala dijakinja.

Pa dober tek!

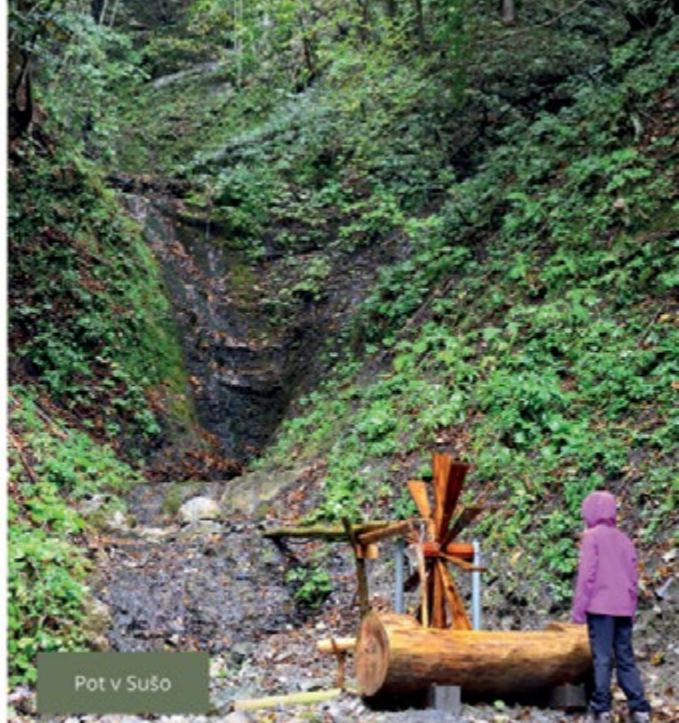
Besedilo: Polona Frelif
Fotografije: Tonči Hozjan

Pot po močvari

Pot po Logarski dolini

Pot v Sušo

Pol stoletja gozdnih učnih in tematskih poti v Sloveniji

Slovske gozdne učne poti v Sloveniji v letu 2024 praznujejo 50. obletnico. Pokojni dr. Milan Ciglar (1923–1977) je tovrstno zamisel prinesel iz nemškega kulturnega okolja, kjer je bil obisk gozdne učne poti (Waldlehrpfad) namenjen predvsem družinam. Pri nas so bile prve tri odprte že leta 1974: Šmarnogorska na Grmadi pri Ljubljani, na Bistri pri Vrhniku ter pot Svečina. V veliko večji meri kot družine so jih začele obiskovati šolske skupine.

Turistična zveza Slovenije je leto 2024 razglasila za 'leto tematskih poti'. V okviru TZS deluje Komisija za naj pot, ki je skupaj s Komisijo za gozdne učne poti pri Zavodu za gozdove Slovenije ter drugimi partnerji ob okrogli obletnici pripravila vrsto dogodkov. To so:

- Fotografska razstava tematske poti v Sloveniji v preddverju Trškega dvorca v starem delu Sevnice,
- Tematske poti v Sloveniji, predavanje na seminarju za mentorje zgodovinskih krožkov, Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije,
- Mednarodni fotonatečaj z naslovom Gozdne učne in tematske poti v Sloveniji,
- Gozdne učne in tematske poti v Sloveniji, razstava na Jakopičevem sprehajališču v parku Tivoli v Ljubljani, med 20.

novembrom letos in 15. januarjem 2025 (vabljeni k organizaciji spremljevalnih dogodkov),

- Zbornik Gozdne učne in tematske poti v Sloveniji, 50 let,
- Gozdarski študijski dnevi 18. in 19. septembra 2024 z naslovom Gozdni prostor s številnimi vlogami gozda,
- zbor 14 naj gozdnih učnih poti v letu 2024, 22. aprila 2024,
- Klepet na Risovi poti v maju 2024,
- Razstava: Gozdne učne poti v Sloveniji, preddverje GIS,
- Sejem Alpe-Adria, Gozdne učne in tematske poti v Sloveniji, 50 let.

Besedilo: Jože Prah (prahjoze@gmail.com), Zavod za gozdove Slovenije, Turistična zveza Slovenije

Slovska turistična revija Lipov list, nadaljevanje Turističnega vestnika, izhaja 2. teden v sodem mesecu

UDK 338,34+796,5(497,12), ISSN 0352-4353
Februar 2024

Izdaja:
Turistična zveza Slovenije

Naslov uredništva:
Turistična zveza Slovenije, Miklošičeva cesta 38/VI,
SI – 1000 Ljubljana, tel. 01/43 41 670, faks: 01/43 41 680,
info@turisticna-zveza.si, www.turisticna-zveza.si

Urednica: Polona Frelj
Lektoriranje: Mateja Blažič Zemljč
Oblikovanje: Polona Jericijo, PriMS mediji, d.o.o., Ljubljana

Uredniški odbor:
Boštjan Luštrek, Iztok Pipan, Jure Sodja, Karmen Grebenc
Burger, Urša Jurak Kuzman, Katerina Vidner Ferkov

Transakcijski račun:
SI56 03100-1000010639

Naročilo na Lipov list oddate na info@turisticna-zveza.si
Celoletna naročnina za 2024 je 40 eur.

LETO 2024: LETO TEMATSKIH POTI

Fotografski natečaj ob 50. obletnici gozdnih učnih in tematskih poti v Sloveniji

Na natečaju z bogatimi denarnimi nagradami lahko sodelujejo tako ljubiteljski kot poklicni fotografi z vsega sveta. Vsak udeleženec lahko sodeluje s po največ šestimi barvnimi in črno-belimi fotografijami. Na natečaju lahko sodelujete le s fotografijami, ki so bile posnete na/ob katerikoli učni ali tematski gozdni poti v Sloveniji. Vsebina fotografije ni nujno vezana na prikaz same poti, pomembno je, da je nastala ob/na poti. V poštev pridejo fotografije same poti ter cel spekter ostalih motivov – okoliške pokrajine, ljudi, krajev ob poti, živalskega in rastlinskega sveta, znamenitosti in podobno.

Rok za oddajo fotografij: **30. junij 2024**

Več: <https://www.natecaj.eu/PDF/RazpisTP.pdf>

Javna podelitev nagrad in odprtje razstave z nagrajenimi in sprejetimi deli bo v Ljubljani, na Jakopičevem sprehajališču, **20. novembra 2024**. Razstava na prostem s fotografijami velikega formata bo na ogled predvidoma do **15. januarja 2025**. Organizator bo ob odprtju razstave izdal tiskan katalog, ki ga brezplačno prejmejo vsi udeleženci natečaja, najpozneje do **20. novembra 2024**.

Stran za prijavo: <https://www.natecaj.eu/>

Turistična zveza Slovenije je leto 2024 razglasila za leto tematskih poti, zato s prihodnjo številko v Lipovem listu uvajamo novo stalno rubriko Tematske poti. V njej bomo predstavljali vse novosti in zanimivosti, povezane s tematskimi potmi v Sloveniji.

LOV

5. – 7. 4. 2024 Gornja Radgona

13. MEDNARODNI SEJEM LOVSTVA IN RIBIŠTVA TER AKTIVNOSTI V NARAVI

VABLJENI V NARAVO, NA 13. MEDNARODNI SEJEM LOVSTVA IN RIBIŠTVA TER AKTIVNOSTI V NARAVI, V GORNJO RADGONO OD 5. DO 7. APRILA 2024!

Sejmišče Pomurskega sejma bo od petka 5. do nedelje 7. aprila srečevališče pristašev naravne rekreacije in trajnostnega turizma. Skupaj z najpomembnejšimi turističnimi in naravovarstvenimi organizacijami boste našli pestro ponudbo, strokovne odgovore in priložnosti za načrtovano preživljanje prostega časa v neokrnjenem okolju.

Spoznali in opremili se boste z najnovejšimi pripomočki, oblačili in obutvijo. Ponudba bo vrvela od zamisli, izdelkov, živih prikazov in napotkov za naravne potepe, aktivnosti ter bivanje v neokrnjenem okolju. Odkrivali boste zelene destinacije, pohodniške in planinske ture, rekreativne in adrenalinske športe ter čarobne kotičke za taborjenje. Razvajanje telesa in duha boste lahko poiskali med naravnimi zdravilišči, turističnimi kmetijami in ponudniki zdrave kulinarike.

Turistična zveza Slovenije vam bo približala aktivni, zdravilni in zeleni turizem. V sodelovanju z Zavodom za gozdove bodo predstavili 14 učnih gozdnih tematskih poti. Ob navedenem pa na razstavnem prostoru ne bo manjkalo izdelkov rokodelske obrti, spominkov in domače kulinarike.

Z Zavodom za gozdove Slovenije si boste lahko v petek in soboto privoščili meditacije v gozdnem prostoru in gozdno kopel. Otroci bodo lahko vse tri sejemske dni uživali v pripovedovanju zgodb ob tabornem ognju.

V okviru sejma bo v organizaciji društva gojiteljev gob Slovenije potekal zanimiv posvet »**Vse o glivah in gobah**«

Sočasno bo potekala že **7. Mednarodna razstava starodobnikov »AVTO-MOTO KLASIKA«**, ki je edina tovrstna razstava v Sloveniji in bo posvečena vsem vrstam starodobnega transporta in starodobne tehnike

Vljudno vabljeni!

Podrobnejše informacije:

Sandra Sedmak, vodja programa aktivnosti in oddiha v naravi,
T: 031 229 778, E: sandra@pomurski-sejem.si

Da bo sejem še posebej brezskrben in doživet,
priporočamo skupinski obisk s turistično agencijo SLO Tours.
Več informacij na info@slo-tours.si ali 031 244 111.

